

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra

Bakalářská práce

Školní zralost a připravenost

Vypracovala: Eva Pátková

Vedoucí práce: Mgr. et Bc. Martina Lietavcová

České Budějovice 2019

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne 20. 3. 2019

.....

Eva Pátková

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat vedoucí své bakalářské práce Mgr. et Bc. Martině Lietavcové za konzultace, cenné rady a pozitivní zpětnou vazbu. Poděkování patří i mateřským školám, kde mi bylo umožněno rozdat dotazníky. A největší díky patří mé rodině, která mě při psaní bakalářské práce podporovala a motivovala.

ABSTRAKT

Tématem bakalářské práce je školní zralost a připravenost spolu se způsoby, jak se o ní informují a zajímají rodiče dětí, které mají příští školní rok nastoupit do 1. třídy. V teoretické části bakalářské práce se jednotlivé kapitoly zabývají charakteristikou předškolního dítěte, zejména jeho motorickým, kognitivním a sociálním vývojem, se zaměřením na období posledního roku před nástupem do školy. Dále vymezením školní zralosti a připravenosti a rozdělením na jednotlivé oblasti, vlivem mateřské školy a rodiny na dítě a zápisem do školy. Praktická část je věnována výzkumu informovanosti a zájmu rodičů o tuto problematiku. Cílem bakalářské práce je zjištění povědomí rodičů o školní zralosti svých dětí pomocí dotazníků.

Klíčová slova: školní zralost, školní připravenost, informovanost, předškolní věk

ABSTRACT

The topic of bachelor thesis is school maturity and readiness with the ways how parents are informed and interested in the progress of pre-school children who are supposed to attend the first grade of elementary school next year. Individual chapters deal with characteristics of a pre-school child, especially his motor, cognitive and social development with a focus on pre-school period before elementary school. The definition of school maturity and readiness and division into individual areas of maturity for starting compulsory school attendance and the way how the child is affected by nursery school and family. The practical part examined how the parents of the pre-school children are interested in this issue. The aim of bachelor thesis was to determine the parents' awareness of school maturity of their children using anonymous questionnaires.

Keywords: school maturity, school readiness, awareness, pre-school age

Obsah

Úvod.....	8
I. Teoretická část.....	9
1 Charakteristika předškolního věku.....	9
1.1 Motorický vývoj.....	9
1.1.1 Hrubá motorika.....	10
1.1.2 Jemná motorika.....	11
1.1.3 Grafomotorika.....	12
1.1.4 Kresba.....	13
1.1.5 Lateralita.....	14
1.2 Kognitivní vývoj.....	15
1.2.1 Percepce.....	15
1.2.2 Myšlení.....	18
1.2.3 Paměť.....	19
1.2.4 Pozornost.....	19
1.2.5 Představy a fantazie.....	20
1.2.6 Řeč.....	20
1.3 Sociální vývoj.....	21
1.4 Hra.....	21
2 Školní zralost a připravenost.....	23
2.1 Vymezení pojmů.....	23
2.2 Fyzická zralost.....	24
2.3 Psychická zralost.....	25
2.4 Sociální zralost.....	26
2.5 Školní nezralost.....	26
3 Vliv mateřské školy na dítě.....	27
3.1 Povinný rok předškolní docházky.....	27
3.2 Spolupráce s rodiči.....	28
4 Vliv rodiny na dítě.....	29
4.1 Výchovné styly.....	29
4.2 Situace v rodině.....	30
4.3 Sourozenci.....	31
4.4 Role matky a otce ve výchově.....	31
4.5 Motivace na školní docházku.....	32

5	Zápis do základní školy	33
II	Praktická část	34
6	Cíle bakalářské práce.....	34
7	Metodologie	35
8	Charakteristika výzkumu vzorku	37
9	Průběh a výsledky	38
10	Závěr praktické části.....	58
11	Diskuze.....	59
	ZÁVĚR.....	61
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:.....	62
	SEZNAM PŘÍLOH:	63

Úvod

Zvolení tématu školní zralosti a připravenosti bylo ovlivněno skutečností, že má matka pracuje ve školství jako učitelka na 1. stupni základní školy. V učitelském prostředí vyrůstám celý život a tato tematika mě zajímá.

Výzkum práce se zabývá školní zralostí a připraveností z pohledu rodičů dětí, které další školní rok nastoupí do školy. Zjišťuje, jestli se rodiče o zralost a připravenost jako takovou zajímají a informují se o ní. Dále se zajímá o to, jaké dovednosti by podle nich mělo dítě ovládat a v jaké míře přípravu do základní školy přenechávají rodiče spíše učitelkám v mateřské škole.

Dítě ke svým rodičům vzhlíží a právě jejich postoje, negativní či pozitivní vztah a názory ke školským institucím, k pedagogům a vzdělávání dětí ovlivňuje. Je proto důležité, jak nástup dítěte do školy vnímá rodič. Jestliže se rodiče obávají, jejich strach se může přenést na dítě a může to ovlivnit jeho budoucí výsledky.

Tato bakalářská práce obsahuje dvě části: teoretickou a praktickou. Teoretická část se zabývá charakteristikou předškolního dítěte se zaměřením na věkovou skupinu 5 – 7 let s ohledem na motorický, kognitivní i sociální vývoj dítěte. Dále je zde řešena školní zralost a připravenost a jejich důležitost při nástupu do 1. třídy, spolu s vlivem rodiny a mateřské školy na dítě a zápisem do školy.

Praktická část řeší výzkumný problém a hypotézy týkající se školní zralosti a připravenosti, metodu výzkumu a vypracování dat od respondentů. Práce shrnuje výsledky zjištěné pomocí anonymních dotazníků.

I. Teoretická část

1 Charakteristika předškolního věku

Předškolní dítě lze zařadit do věkové kategorie 3 až 6 let. Mezníky předškolního věku souvisí s nástupem dítěte do mateřské a později do základní školy. Může se také stát, že dítě v tomto věku není natolik zralé a bude mu navržen a zrealizován odklad školní docházky (Jucovičová a Žáčková, 2014).

Podle Vágnerové je pro toto období typické, že si dítě nachází své vlastní místo ve světě. V tom mu pomáhá jeho představivost a své představy o světě kolem si přizpůsobuje dle svých potřeb. Jeho vlastní pohled na svět pro dítě znamená jistotu. Ke změně dochází i v oblasti sociální. Dítě se učí spolupracovat se svými vrstevníky a osvojuje si nové společenské role (Vágnerová, 2005).

Předškolní období je provázeno nepřetržitou tělesnou aktivitou, zájmem o bezprostřední okolí a pokládáním otázek o fungování světa, například otázka: „A proč?“. Dítě má také velký zájem o hru, díky níž se učí a projevuje se. Mezi další aspekty, které předškolní dítě potřebuje, patří rituály, řád a stabilní zázemí v rodině i v mateřské škole (Bednářová et al., 2017).

1.1 Motorický vývoj

Pro motorický vývoj je typické rozvíjení hrubé a jemné motoriky během krátké doby. Potřeba pohybu může být i několik hodin. Motorika nesouvisí pouze s pohybem, ale je rovněž významná pro rozvoj mnoha důležitých schopností, mimo jiné i mentálních. Mění se výška i váha a dochází k nárůstu svalů. Každé dítě je ale jiné a jinak se vyvíjí, tudíž lze mezi dětmi předškolního věku pozorovat rozdíly většího i menšího rozsahu (Jucovičová a Žáčková, 2014).

Dochází k vylepšení pohybové koordinace. Jednotlivé pohyby jsou plynulejší a elegantnější. Je vhodné postupné zařazení sportů, například jízda na kole, plavání nebo lyžování. Hry jsou nejčastěji pohybového rázu: běhání, skákání, hopsání, vybíhání do schodů či házení (Bednářová et al., 2017).

1.1.1 Hrubá motorika

Hrubou motoriku je potřeba rozvíjet nejen po tělesné stránce dítěte, ale i pro jeho dobrý pocit z pohybu. Úroveň, na níž se hrubá motorika nachází, podmiňuje i vývoj jemné motoriky. Pokud má dítě v této oblasti problémy, je třeba navštívit dětského lékaře a případně i jiné specializované odborníky (Jucovičová a Žáčková, 2014).

Pro zlepšování hrubé motoriky je třeba podporovat zejména motoriku zádových svalů, včetně svalů stehenních, hýžd'ových a prsních. S tím souvisí i propojení pravé a levé hemisféry, které se při opakování pohybu rozvíjí. To má rovněž pozitivní vliv na duševní projev dítěte. Velmi významnou fází pro spolupráci obou hemisfér je fáze lezení, kdy se střídá levá horní končetina s pravou dolní a následně pravá horní končetina s levou dolní. Může se stát, že dítě tuto vývojovou fázi lezení přeskočí. Pokud jsou tedy v motorickém vývoji dítěte či v jeho koordinaci nějaké odchylky, je na místě informovat se u rodičů (Otevřelová, 2016).

Kutálková uvádí několik námětů na rozvoj hrubé motoriky:

- chůze – procházky po okolí, do lesa
- běh – dítě běhá, neboť ho to baví, a jestliže k tomu má možnost, nemělo by od toho tedy být odrazováno, jinak by tato činnost mohla postupně vymizet
- skákání – existuje mnoho překážek, přes které se dá skákat; dítě většinou skáče přes takovou překážku, o které se domnívá, že ji přeskočí, v opačném případě si dá pro příště větší pozor, dítě může skákat i z výšky nebo s náradím a je na místě při těchto aktivitách neodrazovat
- lezení – lze na zahradě, v přírodě, na hřišti, doma i v mateřské škole
- házení – házet mohou děti téměř s čímkoliv, třeba míčem, kameny do vody, nebo nechat svého psa aportovat; z her lze doporučit hlavně hry s míčem, badminton, nebo stolní tenis
- hry s míčem – kromě pohybu podněcují soustředění, rychlejší reakce i obratnost horních i dolních končetin
- plavání – důležité při rozvíjení hbitosti; dítě by mělo být pod pohledem dospělého
- jízda na kole, jízda na lyžích – pomáhá při cvičení vytrvalosti a koordinaci pohybu
- práce na zahradě a v domácnosti – úměrně věku dítěte

To nejdůležitější ovšem je, aby se dítě hýbalo a vystřídal různé aktivity. Svaly by neměly být zatěžovány jednostranně (Kutálková, 2014).

Otevřelová ve své publikaci řeší, jak je důležité děti namotivovat k pohybovým aktivitám. Jestliže ale při nějakém sportu zažívají neúspěch, mělo by se jim dostat ujištění, že se nic neděje a najít vhodnější činnosti, v nichž dítě vyniká a je si v nich jisté (Otevřelová, 2016).

1.1.2 Jemná motorika

Hrubá motorika se týká spíše pohybů celého těla, zatímco o jemné motorice mluvíme zejména ve spojitosti s motorikou ruky a mluvidel (Kutálková, 2014).

Pro jemnou motoriku ruky se doporučují práce s drobným materiálem. S jemnou motorikou se rozvíjí i schopnost myšlení, a proto je důležité děti motivovat k tvoření. Velmi dobře se pracuje s papírem, kostkami, textilem, přírodninami, hlinou, modelínou či korálky. Dále je vhodné lepení, stříhání, trhání papíru, solení, zatloukání a navlékání. Nemělo by se opomenout ani kreslení, malování či obtahování obrázků (Otevřelová, 2016).

Procvičování jemné motoriky se podle Jucovičové a Žáčkové (2014, s. 90 – 91) nejvíce zaměřuje na:

- *„koordinaci a zdokonalení jemných pohybů*
- *senzomotoriku*
- *oromotoriku*
- *mimiku*
- *grafomotoriku“.*

Motorika mluvidel

Aby dítě správně vyslovovalo, je zásadní mít motoriku mluvidel v normě. Jestliže jsou v motorice nějaké nedostatky, velmi často vedou ke špatnému vyslovování těch nejnáročnějších hlásek: L, R, Ř či sykavek C, S, Z a Č, Š, Ž. U menších dětí se dá těmto problémům předejít vhodnými cvičeními ve formě her, například využívání různých

skupin obličejových svalů při hře na grimasy. U starších dětí kolem 5-ti let už taková cvičení nemusí stačit a je na místě vyhledat péči logopeda (Kutálková, 2014).

S pozdějšími výsledky dítěte ve škole souvisí i obratnost jazyka, která ovlivňuje řeč. Stejně tak i čtení a psaní. Jestliže je pohyblivost mluvidel snižena, může mít na svědomí vznik huhňavosti či dýchání ústy, ačkoliv by se správně mělo dýchat nosem. Pokud dítě pohybuje jazykem s neobratností, může se i v tomto případě objevit problém s výslovností některých hlásek (viz výše). Prevence těchto obtíží je důležitá a nejčastěji probíhá v mateřské škole, kterou dítě navštěvuje (Otevřelová, 2016).

1.1.3 Grafomotorika

Správné rozvíjení grafomotoriky závisí na jaké úrovni jemné i hrubé motoriky se dítě právě nachází. V případě, že disponuje vadným úchopem a neuvolněnou rukou, tyto faktory mohou dítěti kreslení a později i psaní znechutit. Mimo jiné mohou mít i vliv na vznik dysgrafie¹. Mnohým problémům s tímto spojeným je možné předejít tím, že se dítěti vyberou vhodnější psací a kreslicí potřeby (trojhranný program). Dítě si osvojí správný úchop a začne se s grafomotorickými cvičeními na uvolnění ruky. Při nácviu je samozřejmě řídit se podle individuálních potřeb dětí (Jucovičová a Žáčková, 2014).

Mezi pracovní kreslicí návyky Bednářová zařazuje:

- držení psacího náčiní – před nácviem špetkového úchopu by ruka neměla být křečovitá, ale uvolněná, tužka by měla být lehce opřená o prostředníček, zatímco jí ukazováček s palcem poskytují oporu a poslední dva prsty volně spočívají v dlani a přidržují kousek molitanu; tento špetkový úchop by měl být zafixován ještě před zahájením školní docházky, aby se předešlo naučení špatnému úchopu při psaní
- postavení ruky při kreslení a psaní – konec psacího náčiní by měl mířit do míst mezi rameno a loket, zásadní je uvolněnost ruky a pohyb jde z ramenního a loketního kloubu
- uvolněnost ruky – pokud není ruka správně uvolněná, může ovlivnit nejen výkon dítěte, ale i to, jestli ho bude kreslení bavit; pokud není pohyb ruky plynulý, ovlivňuje se tím i plynulost linky, a jestliže je linie přerušovaná nebo hrbolatá, je jasný tlak na podložku

¹ Dysgrafie se řadí mezi specifické poruchy učení (zkráceně SPU), mezi jejíž projevy patří časté chyby při přepisování slov, pomalejší rychlost při psaní, špatné držení psacích pomůcek a častější přestávky

- tlak na podložku – v začátcích kresby to nebývá nic zvláštního, postupem času by však mělo docházet ke zlepšení, které závisí na uvolněnosti ruky
- náklon pracovního listu – náklon papíru souvisí s tím, jakou ruku preferujeme při psaní či kreslení, praváci i leváci si tudíž naklánějí papír podle svých potřeb (Bednářová et al., 2017).

Podle Bednářové et al. (2017, s. 62) se mezi další schopnosti a dovednosti, které se podílejí na rozvíjení psaní a kreslení, řadí:

- „*mentální vyspělost dítěte*
- *zrakové vnímání – schopnost rozlišit detaily, polohu předmětu, uvědomění si části a celku*
- *prostorové vnímání – uvědomění si směru vedení čáry, prostorového uspořádání*
- *vizuomotorika – koordinace zraku a ruky*
- *paměť“.*

1.1.4 Kresba

„Kresba nezachycuje jenom reálné znaky zobrazované skutečnosti, ale i její význam, jaký pro dítě má. V jejím zpracování se odráží způsob chápání a hodnocení různých objektů i prožívání různých situací“ (Vágnerová, 2017, s. 68).

Kresba nemusí být pouze zprostředkovatelem zábavy, ale dá se také využít jako diagnostika různých problémů. Mezi nejoblíbenější motivy, které se v dětských kresbách objevují nejčastěji, lze zařadit slunce, květiny nebo osoby, u chlapců hlavně různé dopravní prostředky. Provedení kresby ovšem závisí i na tom, kolik let dítěti je. Na počátku kreslí různé čmáranice, z nichž se vyvinou hlavonožci. Po tomto období děti zvládnou nakreslit i postavu. Pětileté děti dovedou na obrázku rozlišit hlavu, horní i dolní končetiny, pokrývku hlavy a smyslové orgány. Kolem šesti let se děti více soustředí na detaily, postava je oproti těm předchozím realističtější, někdy i s rozeznáním primárních pohlavních znaků (Otevřelová, 2016).

Kresba se využívá také při zjišťování školní zralosti, kdy je dítěti zadáno nakreslit lidskou postavu podle přesných parametrů, opisování bezsmyslné tříslabičné „věty“ a napodobení tvaru, jenž je složen z určitého počtu teček² (Kutálková, 2014).

² Jiráskův test školní zralosti

Test je určen pro pedagogicko-psychologické poradny, je však znám i mezi učiteli, kteří jej využívají pro svou diagnostiku.

1.1.5 Lateralita

Lateralita znamená, že jeden z párových orgánů, ať už levé nebo pravé strany, je dominantní. Jestliže dítě při různých tvůrčích činnostech preferuje pravou ruku, je pravák. Pokud preferuje levou ruku, je levák. Existuje i varianta, kdy dítě používá obě ruce či zbylé párové orgány a činí mu problémy rozhodnout se, kterou ruku zatěžovat více. V takovém případě se jedná o ambidextrii. Lateralita se týká horních i dolních končetin a smyslových orgánů, oka a ucha. Pro dítě, které má nastoupit do školy, je důležité rozeznat dominantní ruku a oko. Dominance orgánu závisí na tom, jaká z mozkových hemisfér, pravá či levá, převládá silněji při právě probíhající aktivitě. Tehdy se rozhoduje o orgánu s převahou a o orgánu nápomocném (Otevřelová, 2016).

Kutálková se zmiňuje i o překřížené lateralitě, která značí, že dítě při psaní či kreslení upřednostňuje pravou ruku, dominantní oko je ovšem levé. Tato situace se stává většinou v případě levorukosti jednoho z rodičů, zatímco ten druhý je pravák. Překřížená lateralita by s nástupem do školy mohla způsobit komplikace se čtením, proto je vhodné procvičovat pravolevou orientaci, aby se případným problémům předešlo (Kutálková, 2014).

Lateralita jako taková se rozvíjí postupným tempem. Ve většině případů je o dominanci oka a ruky rozhodnuto již ve věku čtyř let, některé děti však ruce při kreslení, hraní nebo manipulačních činnostech střídají. Často jsou to děti, kterým kreslení nic neříká, nejsou k tomu vedeny a nerozvíjí tak svůj potenciál (Bednářová et al., 2017).

Jak Otevřelová (2016, s. 124) píše ve své knize, lze rozlišit lateralitu podle přednostního používání ruky na:

- „vyhraněnou pravorukost
- méně vyhraněnou pravorukost
- nevyhraněnou lateralitu (ambidextrii)
- méně vyhraněnou levorukost
- vyhraněnou levorukost“.

1.2 Kognitivní vývoj

Šestileté dítě by již mělo projít takovými změnami souvisejícími s jazykovými schopnostmi a přemýšlením, ovlivněné geny svých rodičů i sociálním prostředím, že bude vybaveno dovednostmi potřebnými ke čtení, psaní a počítání (Jucovičová a Žáčková, 2014).

1.2.1 Percepce

Ve vnímání u předškolních dětí se zlepšují dovednosti zrakového a sluchového rozlišování okolních podnětů. To je velmi důležité i pro pozdější analýzu a syntézu, potřebné pro osvojení si čtení a psaní. Tyto oblasti je vhodné nenásilně podpořit různými hrami se slovy. Vnímání prostoru ještě není natolik zvládnuté a rozvinuté, avšak předškolní dítě se již dokáže orientovat ve svém bezprostředním okolí, které dobře zná. Vnímání času není přesné, a pokud jej dítě tráví způsobem, jenž pro něj není záživný, čas není podstatným ukazatelem a je přeceňován. Čas vztahuje k určitým situacím, které se ho týkají (např. „Maminka přijde až se 2x vyspím.“). Ani smyslové vnímání nezůstává pozadu a kvalita smyslových orgánů, hlavně hmat, zrak a sluch, se zlepšuje (Bednářová et al., 2017).

U dětí mezi 5 – 7 rokem nastávají výraznější změny v jejich vývoji, které mohou být důležitým ukazatelem, zda je dítě dostatečně zralé pro školní docházku. Proměny nastávají i v nahlížení na okolní svět, na vnímání podnětů a jejich dekodování. Percepce jako taková se s přibývajícím věkem dítěte sjednocuje a spojuje jednotlivé informace dohromady (Vágnerová, 2005).

Zrakové vnímání

Právě zrakem dítě vnímá okolí ze všech ostatních smyslů nejvíce, ať už se jedná o rodinné příslušníky nebo zajímavé hračky. Zrakové vnímání se s věkem rozvíjí a časem se dítě začne zajímat o obrázky a s nimi spojené i obrázkové knihy i písmena. Poznávání okolního světa nezávisí ovšem pouze na tomto konkrétním vnímání, ale také na sluchu a motorice (Otevřelová, 2016).

Pro vývoj zraku nehrozí, že by byl nedostatek podnětů k rozvíjení. Problémem je spíše pravý opak, kdy je stimulace přílišná a nekvalitní (Kutálková, 2014).

Dítě se správně rozvíjejícím se zrakovým vnímáním by mělo dokázat složit puzzle, které odpovídá věkovým schopnostem nebo sestavit stavebnici podle předem daného vzoru. Také by mělo rozlišit rozdíly mezi dvěma obrázky, zdající se na první pohled stejné nebo mezi řadou obrázků určit ten, jenž je proti ostatním v něčem jiný. Dále by dítě mělo zvládat pravolevou orientaci a rozeznat, která část těla náleží které straně. Kromě pojmů vpravo a vlevo by mělo správně pojmenovat další pojmy: „nahore“ a „dole“, „vedle“, „před“ a „za“, „pod“ a „nad“. To platí také o rozeznání barev a základních geometrických tvarů: kruh, trojúhelník, čtverec a obdélník (Jucovičová a Žáčková, 2014).

Se zrakem souvisí i zraková paměť. Její nedostatečnost může dítěti způsobit problémy při rozeznávání tvarů, háčků, teček a čárek nad písmeny a odlišení podobných písmen: b, d, p, q (Kutálková, 2014).

Otevřelová uvádí, že v některých případech, jestliže se ve zrakové vnímavosti objevují jisté nedostatky, může za neúspěchy stát zraková vada. Kvůli ní se dítě hůře orientuje a soustředěnost klesá. Pokud dítě takové problémy má, je na místě oční vyšetření u specializujícího se lékaře (Otevřelová, 2016).

Sluchové vnímání

Sluch je úzce propojen i s řečí, a jestliže dítě nemá dostatečnou slovní zásobu, když mu nejsou vyprávěny pohádky nebo básničky, není zvyklé mluvit. Tyto nedostatky se mohou projevit právě ve škole, kde je jich zapotřebí (Kutálková, 2014).

Významnou součástí sluchového vnímání je i sluchová analýza a syntéza, které je třeba rozvíjet. V tom mohou pomoci dětská rozpočítadla a jejich rytimizování, včetně hry na tělo – ťukání, tleskání, dupání. Důležité je ovšem i uvědomování si délky slov, jejichž slabiky lze ze začátku vyznačit různými symboly či zástupnými předměty. Vhodné je i procvičování rýmů a hledání jejich rýmujících se dvojic. Špatná není ani hra na hledání stejných hlásek (např. „Vidím ve třídě věc, která začíná hláskou O.“). Pro starší děti může být zařazena i hra slovní fotbal, kdy dítě na poslední písmeno ve slově nebo ve jméně vymýšlí další slovo, začínající stejným písmenem – fotbal, loket, táta, Adam, maminka, atd. (Bednářová et al., 2017).

Jucovičová s Žáčkovou uvádí, že by děti před nástupem do školy měly zvládnout rozpoznat první i poslední hlásku a rozeznat slova stejná a rozdílná, ať už mají smysl, nebo ne (pes x pes, bez x lez, bel x pel). Dále by se měly orientovat ve směru, odkud zvuk zní, určit jeho délku a hlasitost (Jucovičová a Žáčková, 2014).

Ve školním prostředí záleží i na sluchové paměti, neboť dítě ve škole důležité informace a instrukce vnímá převážně sluchem. Paměť se dá ještě před nástupem do školy posílit různými dětskými básničkami, převyprávěním známých pohádek a zajímavých událostí. Také hraním mnoha her na podobném principu, které jsou založené právě na opakování již slyšených slov ve stejném pořadí a přidávání slov vlastních (např. „Babička jela na trh a koupila...“). Vhodné je i zadávání více než jen jedné instrukce při provádění činnosti (Bednářová et al., 2017).

Jestliže děti nevykazují při trénování úspěchy, nezdá se, že by slyšely, co mají dělat a instrukce se jim musí několikrát opakovat, je možné, že funkce sluchového vnímání nejsou ještě zcela zralé. Případně může jít i o vadu sluchového aparátu. Při takovém podezření je vhodné poradit se s rodiči, a jestliže problémy přetrvávají, pak i s odborníkem (Otevřelová, 2016).

Orientace v prostoru

Tato orientace nesouvisí pouze s orientací v našem blízkém prostředí, ale je důležitá i pro budoucí dovednosti potřebné ve škole. Jde například o čtení, psaní nebo později i orientaci v mnoha druzích map (Bednářová et al., 2017).

Osvojení prostorové orientace je postupné. Dítě si nejprve uvědomí, kde je dole a kde nahoře, později zvládá i pojmy vpravo a vlevo. To ovšem závisí na poloze těla, v níž se právě nachází. Určování velikosti či vzdálenosti – určit jak je daleko blížící se auto – se zlepšuje se zvyšujícím se věkem. Dítě mladšího předškolního věku ještě není schopné plně tyto faktory plně rozlišit. Dítě před nástupem do školy už nemá takový problém velikost a vzdálenost rozlišit. Pojmy směru a polohy (např. nahoře, dole, uprostřed, vpravo, vlevo, aj.), vzdálenosti (je předmět blízko, nebo je daleko?) a pořadí (první, druhý, předposlední, poslední) by šestileté dítě mělo rozlišit (Otevřelová, 2016).

Orientace v čase

Děti se příliš v čase neorientují, nevnímají minulost a ani to, co bude v budoucnu, vnímají jen přítomnost. Děti se postupně učí, jak po sobě jdou čtyři roční období, jaká je právě část dne a co v daném úseku děláme. Když už chceme čas nějak měřit, je vhodné jej připodobnit k něčemu, s čím už se děti setkaly (Otevřelová, 2016).

To, jak se děti orientují v čase, závisí na jednotlivých jedincích, každý jej vnímá zcela jinak. Pokud tráví svůj čas nad něčím, co je pro ně atraktivní, čas utíká velmi rychle. V opačném případě, kdy je probíhající situace nepříznivá, se zdá, jako by čas vůbec neubíhal a táhne se. Toto se netýká pouze dětí, ale i dospělých (Bednářová et al., 2017).

Bednářová dále uvádí, jak moc je pro děti důležité to, že mají režim, který se nijak nemění a je stále stejný. Pokud je tomu jinak a dítě zažívá nepravidelnosti a časté změny, pak neví, co má předpokládat a co má následovat (Bednářová et al., 2017).

Je vhodné, aby si dospělí s dítětem povídali a společně vnímali to, jak se venku mění příroda a jednotlivá roční období. Aby si vyprávěli, co bylo včera, co bude zítra a učili ho tak rozvíjet uvědomování si posloupnosti děje (Bednářová a Šmardová, 2011).

1.2.2 Myšlení

Pro mladší předškolní věk je typické egoistické myšlení, kdy si dítě okolní svět přizpůsobuje dle svých potřeb a platí v něm jeho vlastní pravidla, aby všemu kolem sebe rozumělo. Starší děti na svět už nahlíží jinak (Vágnerová, 2005).

V předškolním věku se děti více zaměřují na to, jakým způsobem svět funguje. Důležitou roli průvodce mají právě dospělí, kteří by měli dítěti na jeho otázky upřímně a se vsí trpělivostí odpovídat (Bednářová et al., 2017).

Myšlení ještě není zaměřeno na logiku, ale spíše na to, co dítě vnímá skrze své smysly, nejčastěji se jedná o zrak. Jestliže se některé myšlenkové pochody a děje vztahují přímo k dítěti a jeho zájmům, pak chápe vztahy mezi nimi lépe, než kdyby tomu tak nebylo (Bednářová et al., 2017).

1.2.3 Paměť

Bednářová uvádí, že je paměť ještě před pátým rokem dítěte převážně krátkodobá a ono si lépe si pamatuje konkrétní situace. Zhruba o rok později se u dítěte rozvíjí i dlouhodobá paměť, díky níž si dokáže zapamatovat některé výrazné osobní vzpomínky i na celý zbytek života. Tato oblast je však u každého dítěte individuální (Bednářová et al., 2017).

Ke zvýšení a rozvíjení paměti mohou sloužit i hry, kde je třeba si něco zapamatovat, nejčastěji se jedná o pexeso nebo o trochu náročnější pexetrio. Je důležité, aby měly děti přiměřené podněty. Pokud tomu tak není a děti nevyrostají v podnětném prostředí a v této oblasti jim není věnována péče k rozvoji paměti, při porovnání si zapamatují méně jevů (Jucovičová a Žáčková, 2014).

1.2.4 Pozornost

Vágnerová (2008, in Jucovičová a Žáčková, 2014) upozorňuje na to, že s pamětí souvisí i pozornost. Čím je pozornost lepší, tím si dítě dokáže více zapamatovat a její vliv nejvíce dopadá na krátkodobou paměť. Pokud dítě z nějakého důvodu, ať už jde o vnitřní či vnější vlivy, nedokáže svou pozornost zaměřit na probíhající informaci, pak si ji nestačí zapamatovat. Rozmezí koncentrace se s nástupem do školy zvyšuje na deset až patnáct minut. S menším soustředěním se snižuje pravděpodobnost osvojení nové informace.

Děti lze velmi snadno rozptýlit, a proto musí vynaložit velké úsilí o udržení pozornosti. Pokud dítě nevydrží dlouho se soustředit, není na škodu změnit přístup, motivovat k činnostem nebo lépe a jasněji formulovat pokyny (Otevřelová, 2016).

Úroveň pozornosti, jak moc se dítě dokáže soustředit, souvisí se zráním centrální nervové soustavy. S věkem se záměrná pozornost prodlužuje a dítě, které neodbíhá od rozdělané práce a rádo poznává nové věci, je na školu připraveno lépe než to, které upřednostňuje hru před zadaným úkolem (Otevřelová, 2016).

1.2.5 Představy a fantazie

Dětská fantazie se v některých případech považuje za lži a nepravdy, ve skutečnosti děti však ještě nedovedou zcela rozeznat skutečnost od fikce. Své konfabulace tak vnímají jako pravdivé. Je na dospělých, aby dětem s bohatou fantazií pomohli sžít se s reálným světem a odlišit realitu od fantazijní představy. Rozhodně není vhodné je trestat, neboť by to později mohlo mít negativní vliv (Bednářová et al., 2017).

Velmi častým jevem je ožívování věcí, ke kterým má dítě nějaký vztah a vztahuje na ně vlastnosti, jimiž oplývají lidé. Příkladem může být oblíbená hračka, k níž se dítě chová jako k malému dítěti a stará se o ni. Tyto své představy a různé smyšlenky může aplikovat nejen ve hře, ale i při jiných situacích reálného života (Nádvorníková, 2011).

Fantazie dětem pomáhá pochopit okolní svět, který je jim zpočátku v mnoha případech nepřijde pochopitelný a ony si tak mohou vysvětlit to, co se jim nelíbí a co nechápou (Bednářová et al., 2017).

1.2.6 Řeč

Otevřelová se zmiňuje o tom, že počátek řeči lze zařadit již od narození, kdy novorozenec křičí. Později si začne dítě broukat a napodobovat mluvu svých rodičů, kteří na něj mluví. Kolem prvních narozenin řekne své první slovo, o rok později je vyjadřování srozumitelnější a v krátkých větách. K dalšímu rozvoji řeči dítě potřebuje podněty a rozšiřující se slovní zásobu, přesto se mohou vyskytnout různé nedostatky v řeči, nejčastěji ve výslovnosti hlásek. Jestliže problémy přetrvávají i v pěti letech, dítě by mělo s rodiči navštívit logopeda (Otevřelová, 2016).

Ve vývoji jedince je řeč velmi podstatným činitelem. Z dětských projevů, které nejprve ukazují libost nebo nelibost, se postupem času vyvine způsob, jak se dorozumívat s ostatními. V období dvou let věku se začne řeč propojovat s myšlením. Důležitý rozvoj komunikačních schopností bývá právě ve věku před nástupem do školy. Nejintenzivněji se však projevuje ještě dříve, zhruba kolem tří let. Mezi faktory, které řeč ovlivňují, lze zařadit například hrubou a jemnou motoriku či prostředí, v němž se dítě nachází (Bednářová a Šmardová, 2015).

Na řeč a rozvoj slovní zásoby, ale také na přípravu do školy, má vliv i mluvené slovo. Pro děti to bývá nejčastěji čtení a vyprávění pohádek, které bylo v některých

rodinách nahrazeno technikou – televizí či chytrými telefony. Pokud se čte pravidelně každý večer, má to pozitivní účinky na přípravu ke čtení. Děti jsou pak motivované, rozvíjí se jejich slovní zásoba a umějí lépe formulovat. Čtení není ale podmíněné večerní dobou, dětem lze číst kdykoliv. Důležité je hlavně o tom spolu mluvit a případně doplnit to, o co se dítě zajímá (Matějček, 2007).

Nárůst slovní zásoby bývá individuální, přesto může v pěti letech dosahovat až dvou tisíc používaných slov, v šesti dokonce o tisíc slov více. V tomto věku si také děti osvojují gramatickou správnost řeči, například skloňování a časování (Bednářová et al., 2017).

Jednou z vad řeči je i patlavost neboli dyslálie, která bývá do pěti let fyziologickým jevem. Ve většině případů sama odezní nebo přetrvává jen vadná výslovnost hlásek R a Ř a s nástupem do 1. třídy by problémy měly ustát. Se závažnějšími problémy je vhodné svěřit se do péče logopeda (Bednářová et al., 2017).

1.3 Sociální vývoj

Vzorem k sociálnímu učení předškolních dětí bývá nejbližší rodina (rodiče, sourozenci), neboť dítě se nejvíce učí právě nápodobou. Postupně si začne osvojovat i sociální chování ve společnosti a získá nové společenské sociální role, například roli kamaráda, později i školáka (Jucovičová a Žáčková, 2014).

Nejdůležitější vztahy, které jsou pro sociální vývoj důležité a mohou ovlivnit zdravou psychiku dítěte, jsou právě s rodiči. Jejich vztah k sobě a k dítěti může mít vliv na jeho osobnost (Bednářová et al., 2017).

Vágnerová (2008, in Jucovičová a Žáčková, 2014) uvádí, že děti předškolního věku začínají rozeznávat jednotlivé emoce, které právě zažívají a týká se to i emocí druhých, tedy empatie.

1.4 Hra

Pro dítě předškolního věku je hra tou nejvýznamnější součástí jeho života, díky níž se zvládá vyrovnat s mnoha faktory, kterým nerozumí. S pomocí různých her může lépe pochopit, jak funguje okolní svět a jak pomáhat a spolupracovat s ostatními dětmi.

Naučí se dodržovat pravidla, radovat se při svém úspěchu i úspěchů kamarádů a zároveň i nebýt smutný z toho, že se něco nepovedlo. Příjemné pocity nevycházejí pouze z námětových her, ale také tehdy, když se vztahy mezi dětmi navzájem, i mezi dětmi a dospělými, ještě více sblíží. Občas se také stává, že si dítě hraje samo bez vzájemné interakce s dospělými a má k dispozici pouze hračky, které jeho touhu po bližším kontaktu nenahradí (Jucovičová a Žáčková, 2014).

V období kolem pěti až šesti let dítě ovládá motoricky náročnější úkony v rámci sportování, ale také při tvoření, kreslení či dalších samostatných pracích. Dítě vyhledává hru se svými vrstevníky a zvládá se s nimi domluvit, aby byla hra příjemná pro všechny. Kromě volné hry se zajímá i hry jako třeba Člověče, nezlob se a další jí podobné. Dítě se učí nejen volnou hrou, ale i hrou didaktickou, která má za úkol podporovat rozvoj dítěte v určitých oblastech (Bednářová a Šmardová, 2015).

Hra a její průběh nejsou zcela závislé pouze na fantazijním uvažování dítěte, ale stále se opírají o realitu a reálný svět. Fantazie je jakýmsi kořením, které dítě využívá ve hře, když rekonstruuje zážitky, co samo zažilo nebo vidělo u někoho jiného. Pomocí hry se může učit a zažívat různé situace, které později využije ve svém životě. Při hře jedná autenticky. Třebaže je vyžadována i namáhavější činnost, snaží se svou práci vykonat co nejlépe. Nejsou to ovšem pouze vlastní činnosti, na nichž se dítě podílí, ale také činnosti ostatních, kterým se snaží pomáhat (Opravilová, 2016).

Opravilová se dále zmiňuje o tom, že by hra neměla být využívána jenom jako vzdělávací prostředek, protože do hry by se mělo dítě zapojit ze svého vlastního svobodného rozhodnutí. Hrou dítě získává zkušenosti, vylepšuje své motorické dovednosti nebo zkouší, jak vyřešit jednotlivé situace, které v rámci hry nastanou a to vše samo a bez nátlaku. Někteří dospělí však toto neberou v potaz a požadují, aby si dítě hrálo podle toho, jak vyhovuje jim a ne, jak by chtělo samo (Opravilová, 2016).

2 Školní zralost a připravenost

O těchto dvou pojmech se při přípravě dítěte na školní docházku hovoří nejčastěji. Podle Bednářové by se měl pro lepší orientaci a přesnost využívat namísto školní zralosti raději pojem školní připravenost, neboť je důležité předškoláka do školy připravovat systematicky. Podněcovat jej k činnosti mají jak rodiče, tak i učitelky v mateřské škole. Neměli by se nechat unést dojmem, že dítě dozraje zcela samo a bez cizí pomoci (Bednářová et al., 2017).

Kropáčková (2008, in Jucovičová a Žáčková, 2014) poukazuje na to, že významy školní zralosti a školní připravenosti bývají v některých publikacích, zabývajících se tímto tématem, prohazovány či považovány za totožné, zatímco jiní odborníci tyto pojmy rozlišují.

2.1 Vymezení pojmů

Školní zralost

Na školní zralost má vliv především zrání centrální nervové soustavy (CNS) předškolního dítěte, kdy už je více soustředěné a pozornost udrží delší dobu. Zvyšuje se i schopnost resilience. Zralost CNS může silně ovlivnit i jiné faktory, které se určují při školní zralosti. Příkladem může být to, jakou ruku dítě vnímá jako dominantní nebo to, jak dobře zvládá rozlišovat smyslové vjemy (Otevřelová, 2016).

Podle Kropáčkové (2008, in Jucovičová a Žáčková, 2014) je v rámci školní zralosti důležitá zralost fyzická, psychická a sociální. Pokud je dítě fyzicky dostatečně vyzrálé, je i více odolné vůči nemocem a únavě. Psychická zralost souvisí se zráním centrální nervové soustavy a sociální zralost značí, že se dítě zvládne na jistý čas odpoutat od rodičů, je více emočně stabilní a plní práci, kterou mu zadává autorita.

Školní připravenost

Do školní připravenosti můžeme zahrnout hlavně okolní vlivy a podněty, které se dítěte bezprostředně týkají. Zásadním vlivem je výchova, jež je na dítě uplatňována. S připraveností významně souvisí i sociální vývoj, tedy osvojení si nových rolí a norem chování, na nichž je založena naše společnost. Je proto vhodné pozorovat, jak si dítě počíná při různých aktivitách během dne. Důležitým vodítkem je zjištění, jak si dítě hraje, jak se chová vůči ostatním dětem a dospělým, jestli se o sebe dokáže samo postarat a jak se vyrovnává se svými emocemi (Otevřelová, 2016).

Zelinková (2001, s. 112) rozdělila školní připravenost do několika zjišťovaných oblastí:

- *„řeč: výslovnost, komunikace, reprodukce obsahu, vyjadřovací schopnosti*
- *činnost a hra: vztah k nim a zájem o ně, osvojování nové činnosti*
- *motorika: ovládání pohybové aktivity, zručnost, obratnost*
- *grafomotorika*
- *sociabilita*
- *zvládnutí prvků sebeobsluhy*
- *emocionalita*
- *chování: samostatnost, aktivita, hravost, disciplinovanost, přizpůsobivost“.*

2.2 Fyzická zralost

Je to právě pediatr, který zná dítě již od jeho narození a měl by se ze všech odborníků nejvíce podílet na posouzení fyzické zralosti. Vede si záznamy o každém zranění dítěte, o nemocech či alergiích, motorickém vývoji i o jeho současném tělesném stavu. A pokud se u dítěte uvažuje o odložení školní docházky, ať už ze zdravotních či jiných důvodů, je pediatr jedním z odborníků, který o odložení rozhoduje (Otevřelová, 2016).

Významný vliv na určení zralosti má i zdravotní stav. V dnešní době se u dětí hojně vyskytují různé alergie, záněty a oslabená imunita. V takovém případě se tělesný

rozvoj dítěte nevyvíjí podle normy, protože se tělo soustředí na vyléčení a není tak zcela připravené na zátěž spojenou s nástupem do školy (Kutálková, 2014).

V šesti letech by mělo dítě splňovat jisté tělesné předpoklady. Nejdůležitější proporce je výška a hmotnost dítěte. Normou by měla být výška 120 cm a hmotnost 20 kg. Avšak i tyto údaje závisí na individuálních dědičných dispozicích nebo na tom, jaký životní styl a stravování rodina zastává. Kromě výšky i váhy je důležitým údajem rychlý růst horních a dolních končetin. Právě tento znak, dnes už nepříliš využívaný, se nazývá filipínská míra³. Dalším projevem fyzické zralosti je vypadání mléčných zubů a jejich nahrazení zuby stálými, což může u každého dítěte trvat různě dlouhou dobu a není to tak primární určující znak tělesné zralosti (Jucovičová a Žáčková, 2014).

2.3 Psychická zralost

Psychickou zralostí je míněn stav zrání CNS, který dále působí zejména na udržení pozornosti při zadaném úkolu, řeč a její interpretaci okolí či úrovni percepce a myšlení. Nezáleží ovšem pouze na zralosti centrální nervové soustavy, ale i na dalších faktorech, tedy na vnějších vlivech (Bednářová et al., 2017).

Do této zralosti lze zařadit mnoho oblastí percepce i dalších funkcí (např. řeč, myšlení, sluchová percepce, atd.), kterým by měla být věnována pozornost a snaha je rozvíjet. S psychickou zralostí souvisí i emocionalita a to, jak dítě zvládá zátěž, která je na něj kladena. Dítě by mělo být odolnější vůči svým vlastním záchvatům negativních pocitů a nenechat se jimi zcela ovládat, být schopno poslechnout autoritu a zaměřovat svou pozornost na zadaný úkol. U této roviny by se dalo říct, že jde o rozmezí mezi psychickou a sociální zralostí a může tak být přirovnána k psychosociální zralosti (Jucovičová a Žáčková, 2014).

³ Filipínská míra označuje tělesný znak zralosti, při které dítě zvládne ohnout ruku přes hlavu a dotknout se ucha opačné strany (např. levá ruce se dotkne pravého ucha a naopak). Třebaže je ještě občas zmiňován v některých pramenech, jeho význam je spíše orientační a dnes již neaktuální.

2.4 Sociální zralost

Je důležité, aby se dítě zavčas naučilo být samostatné a nespolehalo se pouze na pomoc rodičů. V životě totiž nastanou situace, které za nás nikdo nevyřeší, a musíme se s nimi porvat sami. To platí i pro děti. Když se vyskytnou problémy, ne vždy je někdo z rodiny nablízku, aby to vyřešil on (Kutálková, 2014).

Otevřelová uvádí, že odpoutání se od rodičů je důležitý znak sociální zralosti. Nejde jenom o to, že dítě zvládá separaci fyzickou, ale také tu psychickou. Jestliže dítě předškolního věku stále pláče a dožaduje se přítomnosti rodičů, není v tomto ohledu ještě dostatečně zralé. Zralost se dá poznat tak, že dítě zvládá komunikovat se svými vrstevníky a dospělými a nebojí se říct si o pomoc. Pomáhá ostatním dětem, případně si nechá poradit a dokáže spolupracovat. Patří sem i způsob toho, jak dítě zvládá řešit různé každodenní problémy a úkoly a regulovat své chování (Otevřelová, 2016).

2.5 Školní nezralost

Bednářová se zmiňuje o tom, že pokud není dítě dostatečně zralé na nástup do 1. třídy, může jít o zpomalený vývoj, nebo dítě není schopné nastoupit z jiných důvodů. Může jít o:

- sociální situaci rodiny či odlišnou kulturu
- zpomalený či pozastavený průběh zrání, není však stálým stavem a očekává se zlepšení
- trvalou nezpůsobilost (Bednářová et al., 2017).

3 Vliv mateřské školy na dítě

Kropáčková (2016, in Opravilová, 2016) říká, že má mateřská škola, kde se děti mohou bezprostředně setkávat se svými vrstevníky a navázat s nimi sociální kontakt, v dnešní době velkou úlohu. Není to však pouze mateřská škola, ale jsou to i rodiče, kdo se podílí na výchově a vzdělávání dítěte. Je důležité, aby se mateřská škola i rodina doplňovaly a společně dítěti zaručily dostatečné množství podnětů potřebné k jeho rozvíjení. Mateřské školy, které jsou součástí školského systému, poskytují dětem péči na odborné úrovni a snaží se je co nejlépe připravit na to, co je čeká, jakmile nastoupí do školy.

Aby příprava na školní docházku dosáhla náležitější úrovně, byl schválen povinný předškolní rok v mateřské škole (Bednářová et al., 2017).

3.1 Povinný rok předškolní docházky

Tato novela ve školském zákoně inovuje předškolní vzdělávání dětí 5 – 6-ti letých, které mají od 1. 9. 2017 poslední rok docházky do státní mateřské školy před nástupem do školy povinný, ovšem bezplatně (1. 9. – 31. 8.) a to i v takové situaci, kdy je dítěti doporučeno školní docházku odložit (Bednářová et al., 2017).

Bednářová et al. (2017, s. 145) uvádí, že *„povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku, pokud mu není povolen odklad. Dítě, které dosáhne šestého roku věku v době od září do konce června příslušného školního roku, může být přijato k plnění povinné školní docházky již v tomto školním roce, je-li přiměřeně tělesně i duševně vyspělé a požádá-li o to jeho zákonný zástupce“*.

Podle Kropáčkové (2016, in Opravilová, 2016) se objevují i obavy z toho, že by povinný rok v mateřské škole měl dopad na přístup rodičů. Někteří z nich by totiž mohli odpovědnost za výchovu a vzdělávání svého dítěte před nástupem do školy přenechávat spíše mateřským školám, čímž by mohl vzniknout problém ve vztahu mateřské školy a rodiny dítěte nastupujícího do 1. třídy.

3.2 Spolupráce s rodiči

Když rodiče a mateřská škola spolupracují, je to ideální stav pro dítě. Vyplatí se proto na vzájemné spolupráci pracovat a rozvíjet ji, aby se rodiče mohli spolehnout, že jejich dítě ve školce nestrádá. Učitelka se také může spolehnout na pomoc rodičů, je-li to v jejich moci. Učitelka by neměla předpokládat, že mají rodiče všechny znalosti pedagogického oboru, tou odbornicí je ona a měla by rodičům poradit a vše objasnit ve chvíli, kdy je třeba (Otevřelová, 2016).

Partnerství je důležité. Díky partnerství mezi učitelkou a rodičem může učitelka navázat bližší vztah s dítětem a poznat jeho silné i slabé stránky osobnosti. Výhodné je to i pro rodiče, kteří se mohou v případě nouze obrátit na učitelku. Ta jim nabídne možnosti, jak dítěti pomoci najít takový způsob vzdělávání, který mu sedí a pomůže mu podpořit jeho potenciál (Svobodová et al., 2010).

4 Vliv rodiny na dítě

Kropáčková (2016, in Opravilová, 2016) uvádí, že dítě v nízkém věku je závislé na svých rodičích, většinou na matce. Velmi záleží na individualitě dítěte, na jeho odolnosti či bezbrannosti. Někteří rodiče totiž mohou svou neznalostí dítě ohrozit. Při tom si neuvědomují, že dítě není jen projekce jejich úspěchu, kterého oni sami nedosáhli a touží si jej tak naplnit skrze své děti. To ale může být v rozporu s individuálními potřebami jejich syna nebo dcery.

Pro výchovu dítěte je důležité mít doma oba rodiče, kteří jsou svému dítěti vzorem. Každý přístup, ženský i mužský, se vzájemně prolíná a doplňuje. Nejprínosnější je, když se na výchově smysluplně a účelně podílejí oba dva rodiče (Otevřelová, 2016).

4.1 Výchovné styly

Výchovné styly podle Otevřelové:

Permisivní styl výchovy

Dítěti je projeována láska a pozornost. Rodič se co nejvíce a nejlépe snaží o naplnění individuálních potřeb, ale zároveň chybí důslednost ve výchově. Dítě dříve či později zjistí, že nemusí poslouchat a může si tak dělat, co uzná za vhodné. Rodiče se nechtějí s dítětem dohadovat. Někdy ale přijde okamžik, kdy to je třeba. Dítě pak netuší, co přijde. V některé situaci přijde trest, v jiné nikoliv a je tak zmatené.

Autoritářský styl výchovy

Dítě, které je takto vychovááno, má velmi přísné vedení a není zde prostor pro jakékoliv diskuzi. Rodiče vyžadují poslušnost a v případě prohřešku následuje trest. Právě na odměnách a na trestech za nedodržení pravidel je tento styl založený. Pravidla nejsou vytvářena spolu s dítětem, jsou direktivně daná a rodiče požadují jejich plnění. Názor dítěte a jeho individualita není pro ně tím nejdůležitějším. Dítě má potom méně možností naučit se samostatnému rozhodování, neboť se musí podříditi rodičům. Pokud ale není tato možnost doma, příliš jiných možností k vlastnímu jednání již nemá.

Zanedbávající styl výchovy

V případě tohoto stylu nejsou po dítěti vyžadovány nároky vůbec či v omezené míře a láska, důležitá součást života dítěte, je mu upírána. Kromě nedostatku lásky tito rodiče nezvládají nastavit ani jistý řád a hranice. Chování dítěte mnohdy příliš neřeší. Výchova je nedůsledná, požadavky jsou spíše nízké a rozvoj dítěte spolu s jeho pokroky pro rodiče není důležitý. City jdou v tomto případě stranou a může se stát i to, že je dítě svými rodiči odmítáno.

Demokratický styl výchovy

Dítě má v tomto případě dostatek lásky i pozornosti a jeho individuální potřeby nejsou přehlíženy. Rodiče jsou si vědomi, jak regulovat chování svého dítěte a to bez využití nepřiměřených trestů. Je kladen důraz na společné řešení problémů a prostor pro vlastní nápady dítěte, o nichž s rodiči může diskutovat. Součástí jsou pravidla, na nichž se rodiče i dítě dohodnou společně a také zodpovědnost za své jednání, kterou za sebe mají všichni členové rodiny, rodiče i dítě. Z výše uvedených stylů bývá tento demokratický styl uváděn pro výchovu dítěte jako nejvíce vyhovující (Otevřelová, 2016).

4.2 Situace v rodině

Rozvod rodičů

Jedna ze situací v rodině, které mohou ovlivnit vývoj dítěte, je rozvod rodičů. Ten je pro dítě obrovskou zátěží. Tato velká změna narušující stálost a jistotu dětského světa i rodinného zázemí ovlivní i vnímání dítěte vůči rodičům. Náhle totiž neví, kterému z nich má důvěřovat a cítí se ohrožené. Dítě většinou vztahuje odchod jednoho z rodičů na sebe a myslí si, že odchod rodiče je jeho chyba. Je tedy důležité tuto situaci vyřešit, aby si to dítě nedávalo za vinu (Vágnerová, 2005).

Smithová se zmiňuje ve své publikaci o tom, že mohou nastat různé reakce. Většinou dítě cítí ty samé pocity, jen je neumí stejně vyjádřit, a tak se projevují jinak. V závislosti na individualitě dítěte, jemuž se může pozastavit jeho vývoj, bude mít

problém s rozpoznáním toho, co je skutečné a co je jen fantazie. Je možné i to, že si nebude chtít hrát. Emoce, především smutek, mohou být projeveny navenek vztekem a agresí, ale také vnitřně, pláčem o samotě. A není to pouze u dítěte. I dospívající může mít strach z toho, co přijde v budoucnu a jeho soustředění tak klesá (Smithová, 1999).

4.3 Sourozenci

To, v jakém pořadí se sourozenci narodili, má vliv na jejich pozdější chování i na určitou část jejich osobnosti. Dítě, které se rodičům narodí jako první, bývá pro své ostatní sourozence vzorem. Jak v pozitivním smyslu, kdy se mladší děti chtějí svému vzoru podobat, tak i v tom negativním, kdy na sebe žárlí a nechtějí mít spolu nic společného. Rodiče na prvorozené dítě pohlížejí trochu jinak, mají větší očekávání i nároky. Na nejmladší dítě je pak nahlíženo s větší shovívavostí a menšími nároky (Vágnerová, 2005).

S nástupem do školy se ovlivní i vztahy mezi sourozenci. Nároky rodičů nejsou stejné, závisí například na věku, zda je starší či mladší, na pohlaví a také na schopnostech každého z nich. Záleží na způsobu nahlížení rodičů na dítě, jaké požadavky mají a jak jej hodnotí, protože dítě názory svých rodičů přejímá a jedná v souladu s jejich očekáváním (Vágnerová, 2005).

4.4 Role matky a otce ve výchově

Role matky

Matka je s dětmi ve velmi blízkém kontaktu a pobývá v jejich blízkosti více než otec. Hry probíhají spíše doma než venku a nejsou nijak divoké. Jejich vzájemný vztah je více o emocích a citlivosti k dětským potřebám. Pro dítě je jeho matka ztělesněním jistoty a bezpečí. V předškolním období se dítě přestává tolik fixovat na matku a dokáže bez ní nějaký čas vydržet (Vágnerová, 2005).

Role otce

Otec netráví s dětmi tolik času, a proto velká část výchovy zbývá na matce. S otcem děti naopak zažívají dobrodružnější hry venku. Otec děti hodně podporuje v pohybových činnostech, snaží se jim ukázat okolní svět a zprostředkovat nové zážitky. S přibývajícím věkem se chování otců začíná lišit v závislosti na pohlaví dítěte (Vágnerová, 2005).

4.5 Motivace na školní docházku

Podle Kropáčkové (2016, in Opravilová, 2016) je nástup do školy pro dítě i pro jeho rodiče velkou změnou. Hlavně pro dítě, které se stane školákem a získá novou sociální roli. Děti se většinou do školy těší, ale nemusí tomu tak být vždy. Mohou převažovat i obavy z neznámého a pocit nejistoty. Velmi záleží na tom, zda je dítě na školu zralé, ale také to, jaký postoj zastávají rodiče a jakým způsobem o škole mluví.

Každá rodina své dítě na nástup do 1. třídy připravuje jinak. Někteří rodiče mají za samozřejmost, že jejich dítě školu zvládne, protože mnoho jiných to už zvládlo před ním. Může nastat i možnost, kdy rodiče dítěti předkládají to, co všechno ho ve škole může potkat a jaká je škoda, že už si nemůže tolik hrát. Existují i situace, kdy rodiče školou straší. Tyto způsoby však dítě na školu nepřipraví, jen to v něm vyvolá nejistotu smíšenou s obavami, které se mohou projevit agresí či pasivitou (Kutálková, 2014).

Kropáčková (2016, in Opravilová, 2016) tvrdí, že se dítě do školy většinou těší, ale není výjimkou, že se dítě školy bojí a ocitá se v nejistotě. Je proto důležité, aby o tom rodiče mluvili upřímně a bez strašení, neboť to spíše uškodí. To, jak se doma mluví o škole, může mít vliv i na adaptační dobu dítěte ve škole. Záleží ovšem i na očekáváních, která jsou na něj kladena. Pomoci, nebo uškodit, může i sourozenec, jenž už školu navštěvuje. Některý může být vzorem, jiný od školy odrazuje a namísto motivace demotivuje.

5 Zápis do základní školy

V Zákonu č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání, známém jako školský zákon, s novým zněním od 1. 1. 2017, je podle § 36 odst. 4 řečeno, že má zákonný zástupce dítěte povinnost budoucího školáka k zápisu do 1. třídy přihlásit během měsíce dubna. To značí od 1. dubna do 30. dubna toho roku, kdy má dítě nastoupit do školy. Pokud by tak rodič neučinil a dítě k zápisu nepřihlásil, jedná se o přestupek (Školský zákon 561/2004 Sb.).

Vstup do 1. třídy je důležitým mezníkem v životě celé rodiny. Dítě by mělo nastoupit do školy na začátku školního roku po šestých narozeninách, jestliže nebylo již přijato ještě před dosažením šesti let se souhlasem rodičů. Časté je také odložení školní docházky. Povinnost školní docházky trvá devět let (Bednářová et al., 2017).

Otázkou je, jak dítě na zápis do školy připravit. Záleží hlavně na tom, aby se ho nebálo. Pokud by byla možnost navštívit školu ještě před zápisem, je vhodné spolu s dítětem příležitosti využít a jít se podívat na výuku. Dítě tak nahlédne do prostředí, kam bude brzy chodit. Dále je důležité si o zápisu promluvit a říct si, jakým způsobem bude zápis probíhat. Rovněž by měli rodiče omezit odstrašující výroky ohledně školy. Není třeba nějaké speciální přípravy, spíše jen ukázání toho, co již dítě zvládá, například říct báseň nebo nakreslit obrázek (Jucovičová a Žáčková, 2014).

Zápis probíhá na každé škole jinak. Záleží právě na škole, jaký rozsah dovedností budou po budoucích prvňácích požadovat. Ve většině případů se u dětí zkoumá, na jaké vývojové úrovni se nacházejí vzhledem k dovednostem, které jsou důležité k osvojení čtení a psaní. Rovněž se ověřuje i emoční stabilita a sociální zralost, v některých školách má naopak větší váhu množství vědomostí o okolním světě. Své požadavky by však škola měla dát vědět ještě před zápisem, aby dítě vědělo, co jej čeká (Bednářová a Šmardová, 2011).

II Praktická část

6 Cíle bakalářské práce

Cílem této bakalářské práce je zjištění povědomí rodičů o školní zralosti svých dětí, o dovednostech rozvíjejících se v domácím prostředí či v mateřské škole a způsobu motivace k povinné školní docházce v závislosti na jejich informovanosti.

Výzkumný problém

Jak rodiče vnímají svou vlastní informovanost týkající se školní zralosti svého dítěte?

Hypotézy

H1 Rodiče, kteří se v oblasti školní zralosti svého dítěte považují za informované, budou spíše využívat pozitivní motivace než rodiče, kteří se za informované nepovažují.

H2 Rodiče, kteří se v oblasti školní zralosti svého dítěte považují za informované, budou spíše souhlasit se společnou přípravou doma i v mateřské škole než rodiče, kteří se za informované nepovažují.

H3 Rodiče, kteří se v oblasti školní zralosti svého dítěte považují za informované, budou prokazovat větší zájem o informace týkající se školní zralosti svého dítěte než rodiče, kteří se za informované nepovažují.

7 Metodologie

Kvantitativní výzkum

Kvantitativním výzkumem a jeho metodami se zabývá několik českých autorů. Mezi nimi například Chráska, Gavora nebo Skutil.

Podle Skutila je při kvalitativním výzkumu nejdůležitější měřitelnost jevů, které se zkoumají. Využívá se spíše v přírodních vědách, ale ani pedagogické obory nejsou výjimkou. V tomto případě je výklad získaných informací o něco složitější (Skutil et al., 2011).

U tohoto typu výzkumu by měl být dodržován tento postup:

- určit si výzkumný problém
- vymezit si hypotézy
- vyzkoušet platnost hypotézy
- odvodit výsledky a předložit je (Chráska, 2016).

Metody

Gavora (2000, s. 70) ve své publikaci uvádí tento výčet metod kvantitativního výzkumu:

- *„pozorování*
- *škálování*
- *dotazník*
- *interview*
- *obsahová analýza textu*
- *experiment“.*

Teorie dotazníku

Dotazník je velmi častou metodou kvantitativního výzkumu pro získávání informací v mnoha oborech. Jeho hlavním cílem je získat odpovědi od respondentů a zjistit jejich postoje k tématu (Skutil et al., 2011).

Dotazník je pojat tak, aby získal informace od velké skupiny respondentů. Lze jím totiž zjistit mnoho odpovědí během krátké doby (Gavora, 2000).

Jistou nevýhodou dotazníků, zvláště těch, které se rozesílají, je jejich menší návratnost. Je proto třeba rozeslat dvakrát větší počet než je třeba k vyhodnocení. Na návratnost mají podíl i jiné okolnosti. Například vzdělání respondentů, jejich pocit zodpovědnosti či vlastní zainteresovanost do daného tématu (Chráska, 2016).

Pro dosažení pravdivých odpovědí je výhodnější využít dotazníků, které jsou anonymní a neobsahují osobní údaje respondentů (Chráska, 2016).

Dotazník

Anonymní dotazník, který byl předložen rodičům dětí nastupujících do 1. třídy, má třináct otázek. Otázky zavřeného typu, polouzavřeného typu a škálovacího typu, včetně výčtových otázek. Otázky se týkají informovanosti rodičů ohledně školní zralosti, jejich názoru na dostatečnost informací a důležitost motivace dítěte do školy.

Dotazník se zabývá několika oblastmi.

První zjišťuje pohlaví respondentů a pořadí narození jejich dítěte, které má nastoupit do 1. třídy. Další oblasti se týkají informovanosti a způsobu informování respondentů a ptají se na dovednosti dítěte, dostatečnost či nedostatečnost přípravy v mateřské škole a její návaznost na domácí přípravu. Rodiče také vyjadřují svůj názor na školní docházku a motivaci budoucích žáků 1. třídy.

8 Charakteristika výzkumu vzorku

Předvýzkum

Před samotným výzkumem byl proveden předvýzkum pro malý počet rodičů, čtyři matky a jednoho otce. Cílem bylo zjistit, zda jsou otázky v dotazníku pro respondenty jasné a srozumitelné. Podle jejich zpětné vazby byl dotazník poupraven a předložen většímu vzorku respondentů v nové pozměněné a srozumitelnější podobě.

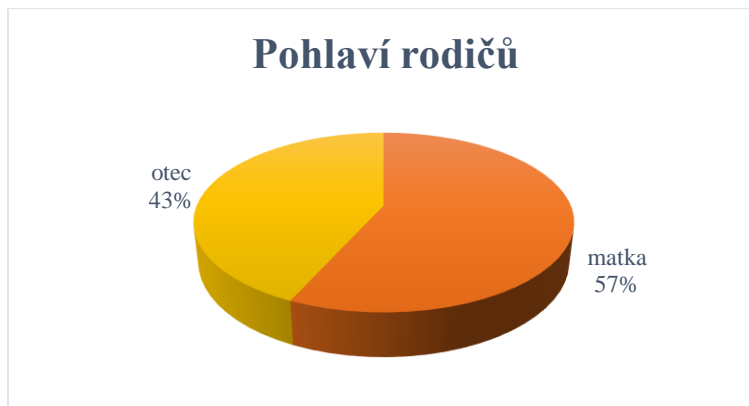
Respondenti a návratnost dotazníků

Výzkum byl realizován ve třech mateřských školách. Respondenty byli rodiče, jejichž děti mají příští školní rok nastoupit do školy. Prostřednictvím pedagogů mateřských škol jim byly rozdány anonymní dotazníky. Komplikací výzkumu byla ale nízká návratnost dotazníků, třebaže dotazníků bylo rozdáno téměř dvakrát více. Z celkového počtu 234 dotazníků se jich vrátilo 125, návratnost tedy činila 53,4 %.

9 Průběh a výsledky

Otázka č. 1 – Jste matka, nebo otec?

Graf č. 1: Pohlaví rodičů

Tabulka č. 1: Pohlaví rodičů

matka	71
otec	54

První otázka se týká pohlaví rodičů. Výzkumu školní zralosti a připravenosti se podle 125 vrácených dotazníků zúčastnilo 57 % matek a 43 % otců.

Otázka č. 2 – Vaše dítě, které nastoupí do školy, je narozené jako...

Graf č. 2: Vaše dítě, které nastoupí do školy, je narozené jako...

Tabulka č. 2: Vaše dítě, které nastoupí do školy, je narozené jako...

první dítě	42
druhé dítě	58
třetí dítě	21
čtvrté dítě	2
páté dítě	2

Z této otázky vyplývá, že se nejčastěji nástup do školy týkal druhého dítěte rodičů (46 %), hned poté následovalo první dítě (34 %) a třetí dítě (17 %). Rodičů, kteří měli čtvrté nebo páté dítě před nástupem do 1. třídy, bylo jen minimální množství.

Otázka č. 3 – Jste dostatečně informováni o školní zralosti a připravenosti svého dítěte?

Graf č. 3: Jste dostatečně informováni o školní zralosti a připravenosti svého dítěte?

Tabulka č. 3: Jste dostatečně informováni o školní zralosti a připravenosti svého dítěte?

ano	83
ne	13
nevím	29

Většina rodičů (67 %) uvedla, že jsou podle svého vlastního názoru dostatečně informováni o školní zralosti a připravenosti svého dítěte. Zbytek rodičů uvedl možnost nevím (23 %) a možnost ne (10 %).

Otázka č. 4 – Jakým způsobem jste se informovali o školní zralosti a připravenosti?

Graf č. 4: Jakým způsobem jste se informovali o školní zralosti a připravenosti?

Tabulka č. 4: Jakým způsobem jste se informovali o školní zralosti a připravenosti?

rodina, známí	53
pediatri	37
pedagogové v MŠ	60
odborná literatura	24
internet	33
jiný způsob	16
neinformovali	26

Tento graf mapuje počet zaškrtnutých odpovědí z každé nabízené oblasti. Rodiče mohli zaškrtnout více odpovědí. Nejvyhledávanějším zdrojem informací ohledně školní zralosti byli pedagogové v mateřské škole a hned poté se rodiče obraceli na rodinu či známé a na pediatra. Hned poté následoval internet, odborná literatura a jiný způsob. Rodiče 26krát vybrali i možnost, že se o školní zralosti neinformovali.

Jiný způsob rodiče vybrali 16krát. Dva z rodičů neuvedli žádný příklad. Jeden z rodičů uvedl, že se o školní zralosti informoval v poradně. Dalších osm rodičů napsalo, že své informace získali studiem na vysoké škole, na pedagogické fakultě a praxí jako učitelka na prvním stupni. Dva rodiče odpověděli, že sami poznají, kdy bude dítě do školy připravené, dva otcové uvedli jako zdroj svou manželku a jeden z rodičů měl informace od jiných maminek.

Otázka č. 5 – Kde by mělo dítě nejvíce rozvíjet dovednosti důležité pro vstup do základní školy?

Graf č. 5: Kde by mělo dítě nejvíce rozvíjet dovednosti důležité pro vstup do základní školy?

Tabulka č. 5: Kde by mělo dítě nejvíce rozvíjet dovednosti důležité pro vstup do základní školy?

spíše doma	15
spíše v MŠ	34
v MŠ i doma	76

Nejvíce rodičů (61 %) vybralo možnost rozvíjení v mateřské škole i doma. Následoval názor, že by se tyto dovednosti měly rozvíjet spíše v mateřské škole (27 %) a zbytek rodičů (12 %) by spíše volil domácí prostředí pro rozvoj dovedností důležitých pro vstup do školy.

Otázka č. 6 – Je podle Vás příprava na školní docházku v mateřské škole, kterou navštěvuje Vaše dítě, dostačující?

Graf č. 6: Je podle Vás příprava na školní docházku v mateřské škole, kterou navštěvuje Vaše dítě, dostačující?

Tabulka č. 6: Je podle Vás příprava na školní docházku v mateřské škole, kterou navštěvuje Vaše dítě, dostačující?

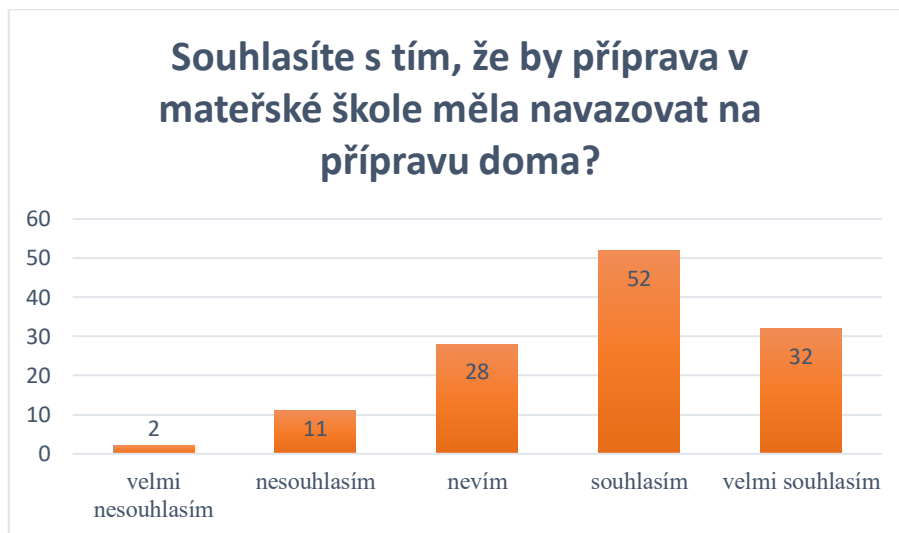
ano	82
ne	8
nevím	35

S přípravou na školní docházku dítěte, kam chodilo do mateřské školy, byla spokojena většina dotázaných rodičů (66 %). Rodiče, kteří si nebyli jisti, odpověděli nevím (28 %) a rodičů nespokojených s přípravou bylo nejméně (6 %).

U této otázky byla možnost, aby rodič vyjádřil svůj názor. Využil toho jen menší počet rodičů (9). Většinou to byly pozitivní ohlasy vůči učitelkám v mateřské škole, kterým rodiče důvěřovali, neboť se dětem věnovaly a děti všestranně rozvíjely. Jeden z rodičů dokonce vypsali činnosti, podle nichž se domníval o dostatečné přípravě. Další rodič, jenž odpověděl ne, tvrdil, že děti potřebují více zaměstnat. Zbylí dva, kteří si nebyli jisti, odpověděli, že nemají zkušenost a čas na posouzení.

Otázka č. 7 – Souhlasíte s tím, že by příprava v mateřské škole měla navazovat na přípravu doma?

Graf č. 7: Souhlasíte s tím, že by příprava v mateřské škole měla navazovat na přípravu doma?

Tabulka č. 7: Souhlasíte s tím, že by příprava v mateřské škole měla navazovat na přípravu doma?

velmi nesouhlasím (1)	2
nesouhlasím (2)	11
nevím (3)	28
souhlasím (4)	52
velmi souhlasím (5)	32

U této otázky škálovacího typu měli rodiče na stupnici od 1 do 5, kdy 1 = velmi nesouhlasím, 2 = nesouhlasím, 3 = nevím, 4 = souhlasím, 5 = velmi souhlasím, zakroužkovat odpověď podle vlastních preferencí. Nejvíce rodičů souhlasilo, po nich následoval počet rodičů, kteří velmi souhlasili, po nich ti, co si nebyli jisti, zbytek rodičů nesouhlasil a velmi nesouhlasil.

Otázka č. 8 – Jakým dovednostem dítěte by se měly položit základy doma?

Graf č. 8: Jakým dovednostem dítěte by se měly položit základy doma?

Tabulka č. 8: Jakým dovednostem dítěte by se měly položit základy doma?

pohybové činnosti a manipulační činnosti (rozvoj hrubé a jemné motoriky)	26
samostatnost a sebeobsluha (v oblékání, hygiena, při jídle,...)	67
povědomost o svém zdraví a zdravé výživě	16
verbální projev (slovní zásoba, správná výslovnost)	40
fantazijní myšlení a tvořivost	14
prosociální chování (pomoc druhým, naslouchání, ohleduplnost, dělení se o věci ve prospěch druhého)	29
respektování autority (učitel, dospělý)	60
společenské chování (pozdravit, poprosit, poděkovat, vykat dospělým)	58
povědomost o pravidlech a morálních hodnotách ve společnosti	18
úcta k živé i neživé přírodě	16
jiné	1

V této otázce měli rodiče vybrat takové dovednosti, o nichž se domnívali, že by se jejich základy měly položit doma a oni by tedy měli být jejich iniciátory. Je zde uveden

počet vybraných otázek z každé oblasti, rodiče mohli vybírat více dovedností, ne pouze jednu.

Podle odpovědí rodičů by se měla doma nejvíce rozvíjet samostatnost a sebeobsluha dítěte, poté respektování autority a společenské chování. Zbytek odpovědí má o něco menší zastoupení. Následuje verbální projev, prosociální chování, pohybové a manipulační činnosti, povědomost o pravidlech, úcta k živé i neživé přírodě spolu s povědomostí o zdraví a zdravé výživě a fantazijní myšlení a tvořivost. Možnost jiné využil jeden z rodičů, podle kterého by se dítě mělo doma naučit dovednosti k přežití.

Otázka č. 9 – Jaké dovednosti dítěte by se měly podporovat a rozvíjet v mateřské škole?

Graf č. 9: Jaké dovednosti dítěte by se měly podporovat a rozvíjet v mateřské škole?

Tabulka č. 9: Jaké dovednosti dítěte by se měly podporovat a rozvíjet v mateřské škole?

pohybové činnosti a manipulační činnosti (rozvoj hrubé a jemné motoriky)	53
samostatnost a sebeobsluha (v oblékání, hygiena, při jídle,...)	25
povědomost o svém zdraví a zdravé výživě	35
verbální projev (slovní zásoba, správná výslovnost)	54
fantazijní myšlení a tvořivost	47
prosociální chování (pomoc druhým, naslouchání, ohleduplnost, dělení se o věci ve prospěch druhého)	41
respektování autority (učitel, dospělý)	28

společenské chování (pozdravit, poprosit, poděkovat, vykat dospělým)	26
povědomost o pravidlech a morálních hodnotách ve společnosti	18
úcta k živé i neživé přírodě	29
jiné	0

V této otázce měli rodiče vybrat takové dovednosti, o nichž se domnívali, že by se měly podporovat v mateřské škole prostřednictvím učitelek. Je zde uveden počet vybraných otázek z každé oblasti, rodiče mohli vybírat více dovedností, ne pouze jednu.

Podle odpovědí rodičů by se měl v mateřské škole nejvíce podporovat verbální projev, hned poté pohybové a manipulační činnosti a fantazijní myšlení a tvoření. Dále prosociální chování, povědomost o zdraví a zdravé výživě, úcta k živé i neživé přírodě, respektování autority, společenské chování, samostatnost a sebeobsluha a povědomost o pravidlech. Možnost jiné nebyla žádným z rodičů vyplněna.

Otázka č. 10 – Vnímáte zahájení školní docházky jako důležitý mezník v životě dítěte i rodičů?

Graf č. 10: Vnímáte zahájení školní docházky jako důležitý mezník v životě dítěte i rodičů?

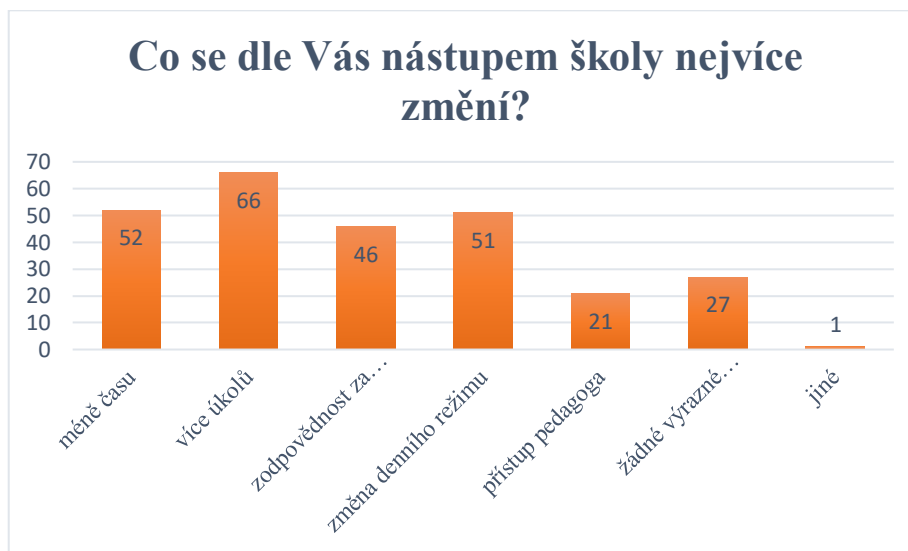
Tabulka č. 10: Vnímáte zahájení školní docházky jako důležitý mezník v životě dítěte i rodičů?

ano	97
ne	11
nevím	17

Většina rodičů (77 %) odpověděla kladně, vnímají tedy změnu sociální role z předškoláka v žáka 1. třídy jako důležitý mezník nejen v životě dítěte, ale i jeho rodičů. Méně rodičů (14 %) si nebylo jisto a zbytek (9 %) nepovažuje tento mezník jako důležitý.

Otázka č. 11 – Co se dle Vás nástupem do školy nejvíce změní?

Graf č. 11: Co se dle Vás nástupem do školy nejvíce změní?

Tabulka č. 11: Co se dle Vás nástupem školy nejvíce změní?

méně času	52
více úkolů	66
zodpovědnost za školní výsledky	46
změna denního režimu	51
přístup pedagoga	21
žádné výrazné změny nenastanou	27
jiné	1

V rámci této otázky bylo umožněno zakroužkovat více odpovědí. Podle rodičů se s nástupem do 1. třídy nejvíce změní to, že dítě bude mít více úkolů a méně času. Na dalších místech se umístila změna denního režimu, větší zodpovědnost za školní výsledky. Podle některých rodičů naopak žádné výrazné změny nenastanou. Nejméně rodičů se obávalo změny přístupu pedagoga. Pod jinou změnou si jeden rodič představil zájmové kroužky.

Otázka č. 12 – Jak je důležité, aby se dítě do školy těšilo?

Graf č. 12: Jak je důležité, aby se dítě do školy těšilo?

Tabulka č. 12: Jak je důležité, aby se dítě do školy těšilo?

velmi nedůležité (1)	8
nedůležité (2)	3
nevím (3)	12
důležité (4)	32
velmi důležité (5)	70

Rodiče vybírali opět ze stupnice od 1 do 5, kdy 1 = velmi nedůležité, 2 = nedůležité, 3 = nevím, 4 = důležité, 5 = velmi důležité. Nejvíce rodičů volilo možnost velmi důležité, poté důležité. Již méně rodičů si nebylo jisto, několik bralo důležitost motivace jako velmi nedůležité a nejméně rodičů zakroužkovalo nedůležité.

Otázka č. 13 – **Zakroužkujte, který z výroků byste nejspíše použili:**

Graf č. 13: Zakroužkujte, který z výroků byste nejspíše použili:

Tabulka č. 13: Zakroužkujte, který z výroků byste nejspíše použili:

„Ve škole se budeš učit, už nebudeš mít tolik času na hraní.“	14
„Školy se nemusíš bát, všichni to zvládli, tak to zvládneš taky.“	23
„Ve škole se naučíš nové zajímavé věci a poznáš nové kamarády.“	53
„Jen počkej, až půjdeš do školy, tam tě naučí, jak se máš chovat.“	17
„Paní učitelka je tu proto, aby tě něco naučila.“	17
jiné	1

Převažuje zde výrok, který dítě pozitivně motivuje, poté následují i ostatní, včetně negativní motivace. Jiný výrok zvolil jen jeden rodič, který napsal: „Škola tě toho do života moc nenaučí, ale může tam být i zábava“.

Informovanost rodičů v závislosti na pohlaví:

Výzkumu ohledně informovanosti školní zralosti z pohledu rodičů se zúčastnilo 71 matek a 54 otců. Následující grafy ukazují, jak se sami rodiče vidí z pohledu vlastní informovanosti v závislosti na pohlaví.

Graf č. 14: Rodiče, kteří se považují za informované

Tabulka č. 14: Rodiče, kteří se považují za informované

matka	59
otec	24
celkem	83

Rodičů, kteří se považovali za informované, bylo nejvíce. Ve většině případů tuto možnost volily spíše matky než otcové, kterých bylo výrazně méně. Je zde vidět, že větší přehled ohledně informovanosti školní zralosti mají matky dětí, které s nimi tráví více času a vidí jejich pokroky.

Graf č. 15: Rodiče, kteří se nepovažují za informované

Tabulka č. 15: Rodiče, kteří se nepovažují za informované

matka	5
otec	8
celkem	13

Rodičů, kteří se nepovažovali za informované, bylo nejméně. Ze třinácti rodičů, co takto odpověděli, bylo mezi respondenty více otců.

Graf č. 16: Rodiče, kteří si nejsou jisti

Tabulka č. 16: Rodiče, kteří si nejsou jisti

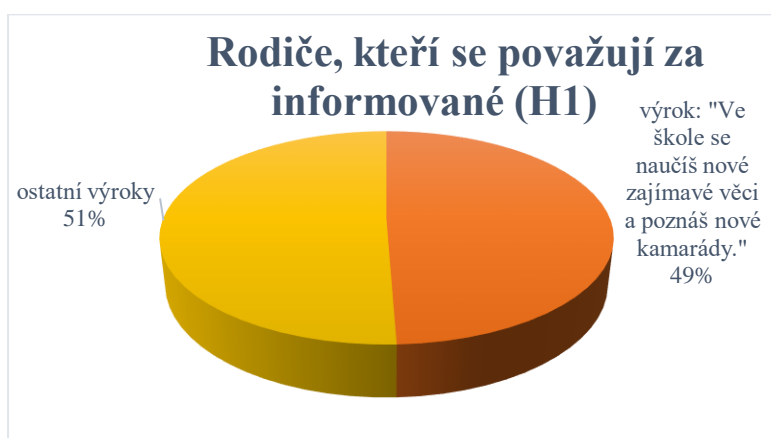
matka	7
otec	22
celkem	29

Rodičů, kteří si nebyli svou informovaností jisti, bylo více než neinformovaných rodičů a zároveň méně než rodičů informovaných. Nejisti ohledně školní zralosti a připravenosti byli podle svého názoru spíše otcové.

H1 Rodiče, kteří se v oblasti školní zralosti svého dítěte považují za informované, budou spíše využívat pozitivní motivace než rodiče, kteří se za informované nepovažují.

Pro vyhodnocení této hypotézy bylo využito informací z dotazníku, které byly rozděleny do tří grafů podle dvou kritérií: informovanosti a použití pozitivní motivace. Je třeba říct, že ne ve všech třech skupinách byl stejný počet respondentů, výsledky tedy slouží pro porovnání v rámci dané skupiny.

Graf č. 17: Rodiče, kteří se považují za informované (H1)

Tabulka č. 17: Rodiče, kteří se považují za informované (H1)

výrok: „Ve škole se naučíš nové zajímavé věci a poznáš nové kamarády	41
ostatní výroky	42

Graf č. 18: Rodiče, kteří se nepovažují za informované (H1)

Tabulka č. 18: Rodiče, kteří se nepovažují za informované (H1)

výrok: „Ve škole se naučíš nové zajímavé věci a poznáš nové kamarády	2
ostatní výroky	11

Graf č. 19: Rodiče, kteří si nejsou jisti (H1)

Tabulka č. 19: Rodiče, kteří si nejsou jisti (H1)

výrok: „Ve škole se naučíš nové zajímavé věci a poznáš nové kamarády	9
ostatní výroky	20

Výrok pozitivní motivace: „*Ve škole se naučíš nové zajímavé věci a poznáš nové kamarády*“ byl uváděn nejvíce ve skupině rodičů, kteří se považovali za informované (49%). Mezi rodiči, kteří si nebyli ohledně školní zralosti a připravenosti jisti, bylo využíváno pozitivní motivace již méně (31 %). U rodičů, kteří se nepovažovali za informované, byla pozitivní motivace volena velmi málo (15 %).

H2 Rodiče, kteří se v oblasti školní zralosti svého dítěte považují za informované, budou spíše souhlasit se společnou přípravou doma i v mateřské škole než rodiče, kteří se za informované nepovažují.

Pro vyhodnocení této hypotézy bylo využito informací z dotazníku, které byly rozděleny do tří grafů podle dvou kritérií: informovanosti a společné přípravy doma i v mateřské škole. Je třeba říct, že ne ve všech třech skupinách byl stejný počet respondentů, výsledky tedy slouží pro porovnání v rámci dané skupiny.

Graf č. 20: Rodiče, kteří se považují za informované (H2)

Tabulka č. 20: Rodiče, kteří se považují za informované (H2)

doma i v MŠ	63
ostatní volby	20

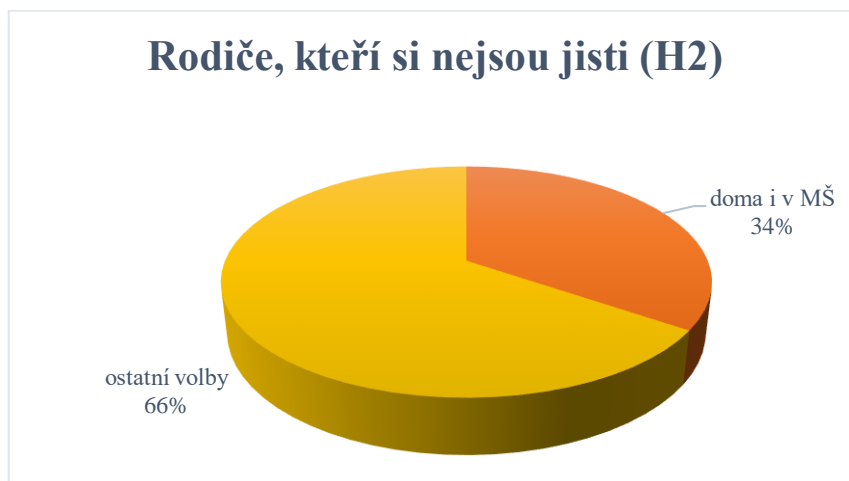
Graf č. 21: Rodiče, kteří se nepovažují za informované (H2)

Tabulka č. 21: Rodiče, kteří se nepovažují za informované (H2)

doma i v MŠ	3
ostatní volby	10

Graf č. 22: Rodiče, kteří si nejsou jisti (H2)

Tabulka č. 22: Rodiče, kteří si nejsou jisti (H2)

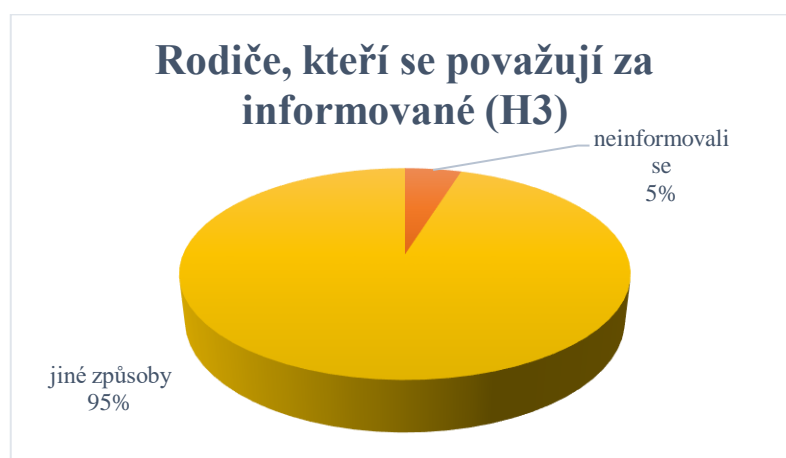
doma i v MŠ	10
ostatní volby	19

Nejvíce rodičů, kteří volili společnou přípravu dítěte do školy v rámci domova i mateřské školy, bylo ve skupině informovaných rodičů (76 %). Ve skupině rodičů, kteří si nebyli jisti, volilo tuto variantu již méně respondentů (34 %). Mezi rodiči, nepovažující se za informované, souhlasila se společnou přípravou menšina (23 %).

H3 Rodiče, kteří se v oblasti školní zralosti svého dítěte považují za informované, budou prokazovat větší zájem o informace týkající se školní zralosti svého dítěte než rodiče, kteří se za informované nepovažují.

Pro vyhodnocení této hypotézy bylo využito informací z dotazníku, které byly rozděleny do tří grafů podle dvou kritérií: informovanosti a zvolení možnosti neinformovali se. Je třeba říct, že ne ve všech třech skupinách byl stejný počet respondentů, výsledky tedy slouží pro porovnání v rámci dané skupiny.

Graf č. 23: Rodiče, kteří se považují za informované (H3)

Tabulka č. 23: Rodiče, kteří se považují za informované (H3)

neinformovali se	4
jiné způsoby	79

Graf č. 24: Rodiče, kteří se nepovažují za informované (H3)

Tabulka č. 24: Rodiče, kteří se nepovažují za informované (H3)

neinformovali se	4
jiné způsoby	9

Graf č. 25: Rodiče, kteří si nejsou jisti (H3)

Tabulka č. 25: Rodiče, kteří si nejsou jisti (H3)

neinformovali se	14
jiné způsoby	15

Rodičů, kteří se o školní zralosti svého dítěte nijak neinformovali, bylo nejvíce mezi těmi, kteří si svou informovaností školní zralosti nebyli jisti. Uvedla tak téměř polovina z nich (48 %). Mezi rodiči, kteří sami sebe nepovažovali za informované, převažovaly jiné způsoby, jejichž prostřednictvím se respondenti seznamovali se školní zralostí než to, že by se vůbec neinformovali (31 %). U rodičů považujících se za informované zvolili tuto možnost jen 4 z nich (5 %).

10 Závěr praktické části

V rámci kvantitativního výzkumu o informovanosti rodičů ohledně školní zralosti a připravenosti bylo zjištěno, v jaké míře se rodiče zajímají o školní zralost svých dětí. Velká část rodičů (67 %) se o toto téma zajímá a je dle svého názoru dostatečně informovaná. Těch, kteří si netroufnou určit, zda jsou informovaní (23 %) a těch, co se za informované nepovažují (10 %), je už méně, přesto to není zcela zanedbatelné množství.

Dalším zjišťovaným jevem byl způsob, jakým se rodiče o školní zralosti informují. Jednoznačně vedla komunikace s pedagogy v mateřské škole, poté zkušenosti z rodiny a od známých a konzultace s pediatrem dítěte. Mnozí rodiče se vyjádřili i k jinému způsobu. Někteří z dotázaných rodičů volící tuto možnost mělo zkušenosti z praxe, neboť vyučovalo na prvním stupni základní školy. Jiní se informovali od dalších rodičů nebo uvedli, že jsou sami dostatečně kompetentní k tomu, aby posoudili, zda je jejich dítě připravené ke školní docházce.

Většina rodičů má důvěru v pedagogy z mateřské školy, kam dochází jejich dítě, neboť neměla přílišné výtky k dostatečnosti přípravy do školy. Rodiče zároveň souhlasili se společnou přípravou, na níž se podílí oni sami spolu s učitelkami, což je pro dítě ideální stav.

Co se týče zahájení školní docházky, více rodičů považovalo přestup z mateřské do základní školy jako důležitý mezník nejen v životě dítěte, ale i v životě rodičů. Také vnímali důležitost motivace, aby se dítě do 1. třídy těšilo a nevnímalo školu jako „strašáka“.

11 Diskuze

Motivace do školy je pro dítě před nástupem do 1. třídy zásadní, stejně tak i postoje, které zastává jeho nejbližší okolí, hlavně rodina. V závislosti na motivaci se dítě do školy může těšit, ale není výjimkou i to, že je školou zastrašováno. Mezi rodiči, kteří se nevnímají za informované a těmi, kteří si svou informovaností nebyli zcela jisti, se pozitivní motivace objevovala méně. Převažovala spíše ta negativní, jež se u informovaných rodičů vyskytovala v minimálním množství. Z odpovědí je znát, že většina rodičů vnímá důležitost motivace a přiklání se k tomu, aby si dítě ke škole vybudovalo kladný vztah.

Z výsledků dotazníků se dá usoudit, že informovaní rodiče nemají výhrady vůči jejich spolupráci s mateřskou školou a pedagogy, zatímco rodiče, kteří se nepovažují za informované nebo si tím nejsou zcela jisti, více spoléhají na přípravu vedenou pouze pedagogy mateřské školy či na svou vlastní, probíhající s dítětem doma. Je zde vidět, že většina dotázaných rodičů souhlasí s tím, aby rozvíjení potřebných dovedností a samotná příprava na školní docházku probíhala jak v mateřské škole, tak i doma pod dohledem rodičů.

Ze získaných odpovědí lze určit, jak moc a jakými způsoby se rodiče o školní zralost a připravenost zajímají. V rámci celkového počtu dotázaných jednoznačně převažuje zájem nad nezájmem. Rodiče se snaží získat dostupné informace z různých zdrojů, nejčastěji od učitelek z mateřské školy nebo od příbuzných a známých.

Svobodová et al. (2010) uvádí důležitost mateřské školy v tom, že navazuje na výchovu dítěte jeho rodiči. Mateřská škola by neměla být hlavním iniciátorem výchovy. Rodiče a učitelky by měli spolupracovat a vzájemně se podílet na výchově a vzdělávání dítěte. S názorem, že by se mateřská škola a rodina měly doplňovat, v souvislosti s přípravou do 1. třídy, se v rámci tohoto výzkumu ztotožnila většina dotazovaných respondentů. Ze 125 odpovědí 52 rodičů souhlasilo a 32 velmi souhlasilo.

Jucovičová a Žáčková (2014) popisují některé sociální dovednosti, které by děti měly zvládnout před nástupem do školy. Jedná se hlavně o respekt k autoritám, společenské chování a sebeobsluhu. Tyto tři dovednosti, jež se objevily i v dotazníku, byly rodiči zvoleny jako nejdůležitější dovednosti, které by se děti měly naučit doma. Mateřská škola by pak podle rodičů měla podporovat zejména verbální projev, pohybové

a manipulační činnosti k rozvoji hrubé a jemné motoriky a fantazijní myšlení a tvořivost, s ostatními dovednostmi s těsnými rozestupy.

Dle Kropáčkové (2016, in Opravilová, 2016) je nástup do školy důležitým mezníkem a velmi závisí na přístupu rodiny a motivaci, jak bude dítě školní docházku vnímat. Většina rodičů považovala nástup do 1. třídy jako důležitý a při motivaci volila pozitivní přístup, což souhlasí s obecně přijímaným míněním v této problematice, kdy je důležité, aby dítě nebylo od školy odrazováno, ale naopak – těšilo se. Ukázalo se, že část rodičů zvolila negativní motivaci. Volili tak spíše ti rodiče, kteří se nepovažovali za informované či svou informovanost nedokázali posoudit.

Možným návrhem, jak dále pracovat s těmito zjištěnými daty ohledně informovanosti o školní zralosti a připravenosti, je vzbudit větší zájem rodičů o toto téma a důvěru ke vzdělávání na základní škole. Z výsledků dotazníkového šetření je patrné, že má většina rodičů důvěru v pedagogy mateřské školy, kterou jejich dítě navštěvuje a nenechává přípravu do 1. třídy pouze na učitelkách. Řešením, jak rodiče podrobněji informovat o školní zralosti, zápisu a blížící se školní docházce, by mohlo být setkání rodičů a pedagogů z mateřské, ale hlavně ze základní školy. Podle Otevřelové (2016), která se o této možnosti zmiňuje, by pak rodiče získali všechny důležité a potřebné informace ohledně nástupu do 1. třídy během jednoho setkání se zkušenými pedagogy ze základní školy. Po porovnání by se dalo dojít k závěru, zda je to takto pro rodiče přínosnější, či nikoliv.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývá školní zralostí a připraveností a tím, jak rodiče dětí nastupujících do 1. třídy vnímají svou vlastní informovanost vztahující se k tomuto tématu. V teoretické části je rozebrána charakteristika předškolního dítěte se zaměřením na věk od 5 let a přiblížení školní zralosti a připravenosti. Dalšími aspekty je vliv mateřské školy a rodiny na dítě a zápis do základní školy.

Kvantitativní výzkum, který byl v praktické části uskutečněn pomocí anonymních dotazníků, řeší informovanost rodičů ohledně školní zralosti. Cílem práce bylo zjistit, jaké povědomí mají rodiče o školní zralosti svých dětí, které dovednosti by se podle nich měly rozvíjet doma a které v mateřské škole. Dále způsob motivace dětí rodiči před nástupem do školy v souvislosti s vlastním posouzením jejich informovaností.

Díky této práci lze usoudit, že se rodiče o školní zralost svých dětí zajímají, snaží se o spolupráci s pedagogy mateřských škol a o usnadnění přechodu dítěte do školy pomocí pozitivní motivace. Rodičů, kteří nebyli dostatečně informováni nebo si tím nebyli jisti, bylo méně. Přesto by se ještě dalo pracovat s tím, jak i těmto rodičům problematiku přiblížit a jim i jejich dětem nástup do 1. třídy ulehčit.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:

- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Školní zralost (Co by mělo umět dítě před vstupem do školy)*. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-2569-4.
- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina a Vlasta ŠMARDOVÁ. *Diagnostika dítěte předškolního věku: Co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. 2. vyd. Brno: Edika, 2015. ISBN 978-80-266-0658-1.
- BEDNÁŘOVÁ, Jiřina et al. *Školní zralost a její diagnostika*. Praha: Nakladatelství Dr. Josefa Raabe s.r.o., 2017. ISBN 978-80-7496-319-3.
- JUCOVIČOVÁ, Drahomíra a Hana ŽÁČKOVÁ. *Je naše dítě zralé na vstup do školy?* Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4750-7.
- KUTÁLKOVÁ, Dana. *Jak připravit dítě do 1. třídy*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4856-6.
- GAVORA, Petr. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2. vyd. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního*. 2. vyd. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5326-3.
- NÁDVORNÍKOVÁ, Hana. *Kognitivní činnosti v předškolním vzdělávání*. Praha: Nakladatelství Dr. Josefa Raabe s.r.o., 2011. ISBN 978-80-86307-87-9.
- OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-247-5107-8.
- OTEVŘELOVÁ, Hana. *Školní zralost a připravenost*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1092-4.
- SKUTIL, Martin. *Základy pedagogicko-psychologického výzkumu pro studenty učitelství*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-778-7.
- SMITH, Heather. *Děti a rozvod*. Přeložila Hana Loupová. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-906-2.
- SVOBODOVÁ, Eva et al. *Vzdělávání v mateřské škole: Školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-774-9.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.
- VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývoj dětské kresby a její diagnostické využití*. Praha: Nakladatelství Dr. Josefa Raabe s.r.o., 2017. ISBN 978-80-7496-333-9.
- ZELINKOVÁ, Olga. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-544-X.
- Školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), in: *Sbírka zákonů České republiky* [online], 2004, dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-15-2-2019>.

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha č. 1 – Dotazník pro rodiče

Příloha č. 2 – Seznam grafů a tabulek

Příloha č. 1 – Dotazník pro rodiče

Vážení rodiče,

jmenuji se Eva Pátková a studuji na Pedagogické fakultě Jihočeské univerzity (PF JCU) v Českých Budějovicích. Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění tohoto anonymního dotazníku, který potřebuji ke své bakalářské práci na téma Školní zralost a připravenost. Dotazník je určen pro rodiče předškoláků, kteří příští rok nastoupí do školy.

Děkuji za Váš čas a vyplnění tohoto dotazníku.

Eva Pátková

1) Jste:

matka otec

2) Vaše dítě, které nastoupí do školy, je narozené jako:

první druhé třetí

3) Jste dostatečně informováni o školní zralosti a připravenosti svého dítěte?

- ano
- ne
- nevím

4) Jakým způsobem jste se informovali o školní zralosti a připravenosti? (vyberte max. 3 odpovědi)

- od rodiny, známých
- od pediatra
- od pedagogů v mateřské škole
- z odborné literatury
- z internetu
- jiný způsob:
.....
- neinformovali

5) Kde by mělo dítě nejvíce rozvíjet dovednosti důležité pro vstup do základní školy? (vyberte jednu odpověď)

- spíše doma
- spíše v mateřské škole
- v mateřské škole i doma

6) Je podle Vás příprava na školní docházku v mateřské škole, kterou navštěvuje Vaše dítě, dostačující?

- ano
- ne
- nevím

Proč?

.....

.....

7) Souhlasíte s tím, že by příprava v mateřské škole měla navazovat na přípravu doma? Zakroužkujte důležitost na stupnici od 1 do 5 (1 = velmi nesouhlasím, 2 = nesouhlasím, 3 = nevím, 4 = souhlasím, 5 = velmi souhlasím)

1 2 3 4 5

8) Jakým dovednostem dítěte by se měly položit základy doma? (vyberte z nabídky 3 dovedností)

- pohybové činnosti a manipulační činnosti (rozvoj hrubé a jemné motoriky)
- samostatnost a sebeobsluha (v oblékání, hygiena, při jídle,...)
- povědomost o svém zdraví a zdravé výživě
- verbální projev (slovní zásoba, správná výslovnost)
- fantazijní myšlení a tvořivost
- prosociální chování (pomoc druhým, naslouchání, ohleduplnost, dělení se o věci ve prospěch druhého)
- respektování autority (učitel, dospělý)
- společenské chování (pozdravit, poprosit, poděkovat, vykat dospělým)
- povědomost o pravidlech a morálních hodnotách ve společnosti
- úcta k živé i neživé přírodě
- jiné:

.....

9) Jaké dovednosti dítěte by se měly podporovat a rozvíjet v mateřské škole? (vyberte z nabídky 3 dovedností)

- pohybové činnosti a manipulační činnosti (rozvoj hrubé a jemné motoriky)
- samostatnost a sebeobsluha (v oblékání, hygiena, při jídle,...)
- povědomost o svém zdraví a zdravé výživě
- verbální projev (slovní zásoba, správná výslovnost)
- fantazijní myšlení a tvořivost
- prosociální chování (pomoc druhým, naslouchání, ohleduplnost, dělení se o věci ve prospěch druhého)
- respektování autority (učitel, dospělý)
- společenské chování (pozdravit, poprosit, poděkovat, vykat dospělým)
- povědomost o pravidlech a morálních hodnotách ve společnosti
- úcta k živé i neživé přírodě
- jiné:

.....

10) Vnímáte zahájení školní docházky jako důležitý mezník v životě dítěte i rodičů?

- ano
- ne
- nevím

11) Co se dle Vás nástupem do školy nejvíce změní? (vyberte max. 3 odpovědi)

- méně času
- více úkolů
- zodpovědnost za školní výsledky
- změna denního režimu
- přístup pedagoga
- žádné výrazné změny nenastanou
- jiné:

.....

12) Jak je důležité, aby se dítě do školy těšilo? Zakroužkujte důležitost na stupnici od 1 do 5 (1 = velmi nedůležité, 2 = nedůležité, 3 = nevím, 4 = důležité, 5 = velmi důležité)

1 2 3 4 5

13) Zakroužkujte, který z výroků byste nejspíše použili:

(vyberte jednu odpověď)

- „Ve škole se budeš učit, už nebudeš mít tolik času na hraní.“
- „Školy se nemusíš bát, všichni to zvládli, tak to zvládneš taky.“
- „Ve škole se naučíš nové zajímavé věci a poznáš nové kamarády.“
- „Jen počkej, až půjdeš do školy, tam tě naučí, jak se máš chovat.“
- „Paní učitelka je tu proto, aby tě něco naučila.“
- jiné:

.....

Příloha č. 2 – Seznam grafů a tabulek

Graf č. 1: Pohlaví rodičů	38
Graf č. 2: Vaše dítě, které nastoupí do školy, je narozené jako...	38
Graf č. 3: Jste dostatečně informováni o školní zralosti a připravenosti svého dítěte?	39
Graf č. 4: Jakým způsobem jste se informovali o školní zralosti a připravenosti?	40
Graf č. 5: Kde by mělo dítě nejvíce rozvíjet dovednosti důležité pro vstup do základní školy?	41
Graf č. 6: Je podle Vás příprava na školní docházku v mateřské škole, kterou navštěvuje Vaše dítě, dostačující?	42
Graf č. 7: Souhlasíte s tím, že by příprava v mateřské škole měla navazovat na přípravu doma?	43
Graf č. 8: Jakým dovednostem dítěte by se měly položit základy doma?	44
Graf č. 9: Jaké dovednosti dítěte by se měly podporovat a rozvíjet v mateřské škole?	45
Graf č. 10: Vnímáte zahájení školní docházky jako důležitý mezník v životě dítěte i rodičů?	46
Graf č. 11: Co se dle Vás nástupem do školy nejvíce změní?	47
Graf č. 12: Jak je důležité, aby se dítě do školy těšilo?	48
Graf č. 13: Zakroužkujte, který z výroků byste nejspíše použili:	49
Graf č. 14: Rodiče, kteří se považují za informované	50
Graf č. 15: Rodiče, kteří se nepovažují za informované	50
Graf č. 16: Rodiče, kteří si nejsou jisti	51
Graf č. 17: Rodiče, kteří se považují za informované (H1)	52
Graf č. 18: Rodiče, kteří se nepovažují za informované (H1)	52
Graf č. 19: Rodiče, kteří si nejsou jisti (H1)	53
Graf č. 20: Rodiče, kteří se považují za informované (H2)	54
Graf č. 21: Rodiče, kteří se nepovažují za informované (H2)	54
Graf č. 22: Rodiče, kteří si nejsou jisti (H2)	55
Graf č. 23: Rodiče, kteří se považují za informované (H3)	56
Graf č. 24: Rodiče, kteří se nepovažují za informované (H3)	56
Graf č. 25: Rodiče, kteří si nejsou jisti (H3)	57
Tabulka č. 1: Pohlaví rodičů	38
Tabulka č. 2: Vaše dítě, které nastoupí do školy, je narozené jako...	39
Tabulka č. 3: Jste dostatečně informováni o školní zralosti a připravenosti svého dítěte?	39
Tabulka č. 4: Jakým způsobem jste se informovali o školní zralosti a připravenosti?	40
Tabulka č. 5: Kde by mělo dítě nejvíce rozvíjet dovednosti důležité pro vstup do základní školy?	41
Tabulka č. 6: Je podle Vás příprava na školní docházku v mateřské škole, kterou navštěvuje Vaše dítě, dostačující?	42
Tabulka č. 7: Souhlasíte s tím, že by příprava v mateřské škole měla navazovat na přípravu doma?	43
Tabulka č. 8: Jakým dovednostem dítěte by se měly položit základy doma?	44
Tabulka č. 9: Jaké dovednosti dítěte by se měly podporovat a rozvíjet v mateřské škole?	45
Tabulka č. 10: Vnímáte zahájení školní docházky jako důležitý mezník v životě dítěte i rodičů?	46
Tabulka č. 11: Co se dle Vás nástupem školy nejvíce změní?	47
Tabulka č. 12: Jak je důležité, aby se dítě do školy těšilo?	48

Tabulka č. 13: Zakroužkujte, který z výroků byste nejspíše použili:	49
Tabulka č. 14: Rodiče, kteří se považují za informované	50
Tabulka č. 15: Rodiče, kteří se nepovažují za informované	51
Tabulka č. 16: Rodiče, kteří si nejsou jisti	51
Tabulka č. 17: Rodiče, kteří se považují za informované (H1)	52
Tabulka č. 18: Rodiče, kteří se nepovažují za informované (H1)	53
Tabulka č. 19: Rodiče, kteří si nejsou jisti (H1)	53
Tabulka č. 20: Rodiče, kteří se považují za informované (H2)	54
Tabulka č. 21: Rodiče, kteří se nepovažují za informované (H2)	55
Tabulka č. 22: Rodiče, kteří si nejsou jisti (H2)	55
Tabulka č. 23: Rodiče, kteří se považují za informované (H3)	56
Tabulka č. 24: Rodiče, kteří se nepovažují za informované (H3)	57
Tabulka č. 25: Rodiče, kteří si nejsou jisti (H3)	57